

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק המוכר פירות
צב. – קב.

יז' אייר תשע"ו

© Yechezkel Folger 2016

מפתח

דף צב.....	4
סוגיא דהמוכר שור חלק א' רשב"ם ד"ה לשחיטה.....	4
סוגיא דהמוכר שור חלק ב' רשב"ם ד"ה וליחזי.....	4
תד"ה זרעוני גינה.....	4
סוגיא דהמוכר שור חלק ג' תד"ה וליחזי.....	5
דף צב:.....	5
סוגיא דהמוכר שור חלק ד' תד"ה אי דליכא.....	5
סוגיא דהמוכר שור חלק ה' בא"ג דאצטריך.....	7
תד"ה ואמאי לימא לי'.....	7
דף צג.....	8
גמרא מ"ט לאו משום דרובא.....	8
רשב"ם ד"ה אין אומרים.....	9
רשב"ם ד"ה בתר רובא.....	9
תד"ה איכא למימר מקמא.....	10
דף צג:.....	11
תד"ה מאן יש אומרים.....	11
תד"ה חייב מפני שהוא כנושא שכר.....	11
דף צד. ודף צד:.....	11
תד"ה נותן לו.....	11
סוגיא דימעט חלק א' תד"ה סאה שיש בה רובע ימעט.....	12
דף צד:.....	13
סוגיא דימעט חלק ב' תד"ה אימא סיפא.....	13
דף צה.....	14
סוגיא דמרתף חלק א' תוספות ד"ה חבית של יין.....	14
סוגיא דמרתף חלק ב' רשב"ם ד"ה חבית של יין.....	15
סוגיא דמרתף חלק ג' תד"ה חד אמר מקבל.....	18
סוגיא דמרתף חלק ד' תד"ה וחד אמר לא מקבל.....	19
סוגיא דמרתף חלק ה' רשב"ם ד"ה הוא הדין.....	21
דף צו.....	23
גמרא אם תימצי לומר.....	23
תד"ה הבודק.....	23
תד"ה מאי טעמא.....	24
סוגיא דהמוכר יין והחמיצה חלק א' תד"ה כל ג' ימים.....	24
דף צו:.....	26
סוגיא דהמוכר יין והחמיצה חלק ב' תד"ה ושמואל אמר.....	26
סוגיא דהמוכר יין והחמיצה חלק ג' ופליגא (בדף צח)......	26
תוספות ד"ה כל חמרא.....	27
תוספות ד"ה וביותר.....	27
דף צז.....	28
סוגיא דתמד חלק א' רשב"ם ד"ה אבל יותר.....	28
סוגיא דתמד חלק ב' רשב"ם ד"ה שמרים של תרומה.....	30
סוגיא דתמד חלק ג' תוספות ד"ה שמרים של מעשר.....	31
תד"ה ונתמד מאיליו.....	32
תד"ה אילימא.....	32
דף צז:.....	33

רשב"ם ד"ה אי למעוטי	33
סוגיא דהמוכר יין חלק א' תד"ה ואם ידוע	33
סוגיא דהמוכר יין חלק ב' בא"ד ויש לומר	34
דף צח.	35
גמרא ופליגא דר' חייא	35
תד"ה מבושם	35
דף צח:	36
תוספות ד"ה ר' ישמעאל	36
דף צט.	36
סוגיא דכרובים חלק א' רשב"ם ד"ה ומשני	36
סוגיא דכרובים חלק ב' רשב"ם ד"ה כנף הכרוב	36
סוגיא דכרובים חלק ג' רשב"ם ד"ה מתקיף לה רב אחא	37
סוגיא דכרובים חלק ד' תוספות ד"ה מתקיף לה אביי	38
דף צט:	38
רשב"ם ד"ה לא יכנס	38
רשב"ם ד"ה ד' קבין	38
דף ק.	40
גמרא ור"א במאי קני	40
דף ק:	41
גמרא בית הקברות בשבת מאי בעי	41
תד"ה ורומן ז' חלק א'	42
תוספות ורומן ז' חלק ב' בא"ד ביב שהי' קמור	43
תופסות ורומן ז' חלק ג' בא"ד ור"י נמי	44
דף קא.	44
רשב"ם ד"ה הכל לפי הסלע	44
סוגיא דהני תרי כוכין חלק א' רשב"ם ד"ה ותו	45
תד"ה ורחבן ו'	46
תד"ה ותו התנן	46
תוספות בא"ד ופירש הקונטרס	47
סוגיא דהני תרי כוכין חלק ב' תד"ה דעביד להו	47
דף קא:	49
סוגיא דהני תרי כוכין חלק ג' רשב"ם ד"ה יש מפרשים	49
סוגיא דהני תרי כוכין חלק ד' רשב"ם בא"ד ומיהו	52
סוגיא דהני תרי כוכין חלק ה' רשב"ם ד"ה כמה הוי	54
סוגיא דהני תרי כוכין חלק ו' תד"ה הכי נמי בנפלי	56
תד"ה המוצא מת	58
דף קב.	59
רשב"ם ד"ה לעולם	59
תוספות ד"ה מד' אמות	59
סוגיא דבדיקה חלק א' תוספות בא"ד ומפרש רבינו תם	59
סוגיא דבדיקה חלק ב' תוספות ד"ה כגון שבדק	61
דף קב:	63
תד"ה בנפלי	63

דף צב.

סוגיא דהמוכר שור חלק א' רשב"ם ד"ה לשחיטה

בפרשב"ם בד"ה לשחיטה כו' ואפילו לסומכוס כו' הכא מודה סומכוס כו' עכ"ל צ"ע דלא משמע כן בפרק הפרה דאמר שמואל זו דברי סומכוס כו' אבל חכ"א זה כלל גדול בדין המע"ה לל"ל זה כלל כו' אצטריך דאפי' כו' א"נ לכי הא דאתמר כו' ושמואל אמר יכול לומר לשחיטה מכרתיו ע"ש דמשמע מזה דסומכוס לית ליה הא דשמואל וכ"כ התוס' בהדיא בפרק ח"ה ע"ש ויש ליישב פרשב"ם בדוחק ודו"ק:

סוגיא דהמוכר שור חלק ב' רשב"ם ד"ה וליחזי

בד"ה ה"ג וליחזי כו' וכגון שהיו מכירין זה את זה כו' עכ"ל וכ"כ הרא"ש והכירו המוכר מיהו לא ניחא ליה לאוקמא פלוגתייהו באין מכירו המוכר ללוקח דמסתמא מכירו ועוד דניחא ליה לתלמודא לאוקמא פלוגתייהו בכל גווני וק"ל:

תד"ה זרעוני גינה

תוס' בד"ה זרעוני גינה כו' לפי שלא זרעת אותה בזמן כו' כל (זרעה) {ימי זריעה} זרע לה כו' עכ"ל דליכא לפרושי התם דכל יומי זריעה ליזרע וליזיל משום דאנו חוששין דזריעה ראשונה לא היה ראוי לזריעה דא"כ בזרע נמי כל ימי זריעה אימא דכולה היה זרע שאינו ראוי לזריעה וכ"ה מבואר באשר"י שכתב אהך דכל זרעה ליזרע וליזיל דמה שלא צמחה לפי שעדיין לא הגיע זמן הזריעה ואמאי ואפילו אם זרעה קודם כל זמן זריעה לימא ליה מה שלא צמחו לפי שלא היו ראויין לזריעה כו' ודו"ק:

1) בבא מציעא in גמרא

- a) If a שדה gives a מקבל for זריעה on a חכירות basis and זרעונים planted in the שדה aren't צומח – the מקבל can't be מנכה from חכירות he owes to the בעל הקרקע – because the בעל הקרקע can say "כל ימי זריעה ליזרע וליזיל"

2) Two מהלכים to explain the טענה by בעל הקרקע that "כל ימי זריעה ליזרע וליזיל"

- a) First מהלך – the reason that the שדה wasn't צומח is that you made your זריעה (the זריעה ראשונה) in a זמן that wasn't ראוי לזריעה
- b) Second מהלך – the reason that the שדה wasn't צומח is that you used זרעונים that weren't ראויין לזריעה

3) מהרש"א

- a) It can't be that the גמרא intends the second מהלך because the טענה by the מוכר that זורע "you used זרעונים that weren't ראויין לזריעה" would apply also if the מקבל was זרע – and in fact אשר"י (רא"ש) asks why the גמרא assumes that if the מקבל was זרע כל ימי זריעה the בעל הקרקע is מפסיד and can't rely on the טענה that "you used זרעונים that weren't ראויין לזריעה"

4) מקח טעות is a מקח the ראוי לזריעה aren't if a מוכר sells גינה זרעוני

5) מהרש"א as explained by קשיא – תוספות

- a) Now that we've established that in בבא מציעא the בעל הקרקע is טוען that the שדה wasn't צומח because the מקבל was זורע too early
- b) The מוכר here too should be טוען that the זרעונים were לזריעה and the reason that the לא צמחו was that the לוקח was זורע too early and should have been זורע כל ימי זריעה

סוגיא דהמוכר שור חלק ג' תד"ה וליחזי

בד"ה וליחזי כו' קים לי בנפשאי שאני מן המיעוט כו' עכ"ל פי' ולא איירי בדמים מודיעים דדמי הכד קרובים לדמי חבית אי נמי כו' כמ"ש התוס' בר"פ המניח ע"ש ולהכי בצמד ובקר איצטריך ליה למימר דרובא קרו לצמד צמד דאל"ה לא המ"ל המוכר שאני מן המיעוט כיון דהתם הדמים מודיעים ודו"ק:

- 1) מהרש"א as explained by רבינו תם of שיטה
  - a) הולכין בממון – אין הדמים ראי' – and רב in general holds that – but there are the following exceptions
  - b) First exception
    - i) "קים לי בנפשאי שאני מן המועט" if אין "קים לי בנפשאי שאני מן המועט" לוקח in favor of הדמים מודיעים
    - ii) for example if לוקח was קונה a "חביתא" and אין הדמים מודיעים – the מוכר who's מוחזק can say "קים לי בנפשאי שאני מן המועט" and it doesn't avail to לוקח that קטנה כד that's גדולה and not a חביתא means a רובא דאינשי to "חביתא"
  - c) Second exception
    - i) לוקח if רוב supports the לוקח דמים ראי' רבנן agree that
    - ii) רובא קרו "צמד" and "צמד" a קונה who's לוקח ראי' דמים is say רבנן for example לבקר צמד
  - d) קשיא
    - i) At דף עז: the גמרא says for רבנן that אין הדמים ראי' and the מוכר is זוכה even דמים מודיעים לטובת הלוקח though
  - e) תירוצ'
    - i) רובא קרו לצמד because לוקח doesn't support the רוב where גמרא deals with צמד

דף צב:

סוגיא דהמוכר שור חלק ד' תד"ה אי דליכא

[דף צב עמוד ב] בד"ה אי דליכא כו' ולא דמי להלואה דהלואה להוצאה כו' עכ"ל ולהכי הוצרך לפרש דמוטב ליתן זוזי לב"ח מלאשה ולא בעי לפרש דמיירי באיתנהו להנהו זוזי דבב"ח ודאי אין חילוק בין איתנהו וליתנהו דהלואה להוצאה נתנה ובכל גונא לא משלם זוזי וק"ל:

1) גמרא

- a) המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן מוכר אומר לשחיטה מכרתיו לך לוקח אומר לרדיא מכרתיו לי – רב אמר הרי זה מקח טעות ושמאל אמר יכול לומר לו לשחיטה מכרתיו לך
- b) For רב who holds that there is a מקח טעות – the לוקח needs to return the שור and the מוכר needs to return the מעות that the לוקח paid

2) גמרא of the המשך

- a) רשב"ם of גרסא per קשיא אי דליכא מעות לאישתלומי ללוקח מיני' – ליעכב תורא בדמי' דאמרי אינשי ממרי רשותיך פארי אפרע
- b) ר"י of גרסא per קשיא אי דליתנהו למוכר הני זוזי לאישתלומי מיני' ליעכב תורא בדמי' דאמרי אינשי ממרי רשותיך פארי אפרע

3) Certain שיטות on גביי

- a) We've established for the גרסא of רשב"ם that in a מקח טעות the לוקח can be גובה any לזה of the זוזי of the מוכר – רשב"ם holds that a בעל חוב can also be גובה any זוזי of the לזה
- b) We've established for the גרסא of ר"י that in a מקח טעות the לוקח can be גובה from the מוכר only the זוזי that the לוקח paid to the מוכר and not any other זוזי of the מוכר – but ר"י agrees with רשב"ם that a בעל חוב can be גובה any זוזי of the לזה
- c) רבינו חיים כהן agrees with ר"י that in a מקח טעות the לוקח can be גובה from the מוכר only the זוזי that the לוקח paid – but he disagrees with רשב"ם and ר"י and says that a בעל חוב can't be גובה זוזי even if the לזה has זוזי because the לזה can insist that the בעל חוב be גובה from other נכסים

מקח טעות	בעל חוב	
מכל זוזי	מכל זוזי	רשב"ם
הנהו זוזי	מכל זוזי	ר"י
הנהו זוזי	אינו גובה אלא מה שירצה לזה	רבינו חיים כהן

4) תוספות

- a) רבינו חיים כהן to קשיא
- i) מסכת כתובות in פרק הכותב in גמרא האי מאן דאית לי' ארעא וזוזי ויש עליו כתובת אשה ובעל חוב – לבעל חוב מסלק בזוזי ולאיתתא בארעא
- b) תירוצ
- i) The גמרא means only that if a person has זוזי and ארעא it's **better** (for a reason not relevant here) that he pay the זוזי to his בעל חוב and the ארעא for אשה כתובת אשה
- c) שאלה
- i) Why doesn't רבינו חיים כהן say that – the same as his שיטה for a בעל חוב – a בעל חוב – לזה – and the גמרא in גמרא in גמרא – לזה – the actual זוזי he was גובה על כל פנים חוב – לזה – the actual זוזי that the בעל חוב was גובה to the לזה deals with גביי of the actual זוזי

- 3) why doesn't the אשה have נאמנות based on רוב נשים בתולות נישאות – רב to קשיא – גמרא רוב
- 4) תוספות
- a) קשיא
- i) Say that רוב doesn't give נאמנות to the אשה because the בעל has the benefit of מיגו דאי בעי אמר פרעתי
- b) תירוצ
- i) The גמרא deals with where בעל can't say פרעתי because the אשה has a שטר
- ii) the שטר is a גט because if it's a כתובה we'd know from the כתובה whether בתולה נישאת
- 5) מהרש"א
- a) must hold that the גמרא asked only for גרושה that the אשה ought to have נאמנות based on רוב because her גט is מפרץ – but for אלמנה the גמרא accepts that the אשה has no נאמנות because בעל does have a מיגו

דף צג.

גמרא מ"ט לאו משום דרובא

[דף צג עמוד א] בגמרא מ"ט לאו משום דרובא כו' משמע ליה דאירי דהלוקח עדיין מוחזק מדקתני בסיפא הרי שלך לפניך ולא קתני מקח טעות ועיין בחידושי רמב"ן וק"ל:

- 1) גמרא
- a) טענה if he has a זוכה is מוחזק and אין הולכין בממון אחר הרוב says שמואל
- 2) ברייתא
- a) המוכר עבדו לחבירו ונמצא גנב הגיעו – לסטים מזוין אומר לו הרי שלך לפניך
- 3) גמרא
- a) שמואל to קשיא
- i) Presumably גנב are רוב עבדים is because נמצא גנב הגיעו
- 4) רמב"ן
- a) קשיא
- i) Maybe in the case of the ברייתא the מוכר is זוכה because the לוקח already had paid the מוכר and the מוכר is מוחזק
- b) תירוצ
- i) the ברייתא applies also where the לוקח hasn't yet paid for the עבד – proof is that the ברייתא says that for ליסטים מזוין the לוקח tells the מוכר "הרי שלך לפניך" and the ברייתא doesn't say that the מכירה is a מקח טעות and that the לוקח recovers his money

רשב"ם ד"ה אין אומרים

בפרשב"ם בד"ה אין אומרים כו' דמאן לימא לן שזה נגחו הואיל ואיכא שורים אחרים ולא דמי לשור כו' עכ"ל דודאי היכי דליכא לספוקי בשור אחר לכ"ע אמרינן בודאי דזה נגחו והשתא לכאורה לא ק"מ מהך דשור שנגח את הפרה דמצינן למימר דאיירי שפיר דליכא לספוקי בשור אחר ואפשר לומר דמשמע ליה הך דשור שנגח את הפרה שיש עדים שזה השור נגח את הפרה אבל אי לא ראו העדים הנגיחה הוי איכא לספוקי באחר דאל"כ הכי הל"ל שור שנמצא פרה הרוגה בצדו ועוברת בצדה כו' דכיון דליכא לספוקי באחר משלם חצי נזק לפרה כדין תם ורביע נזק לוולד מספק וק"ל:

1) משנה בבבא קמא דף מו. – הקדמה

שור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה אם משנגחה ילדה משלם חצי נזק לפרה כדין תם ורביע נזק לוולד – דמספק חולקין תשלומי ולד כסומכוס

2) ברייתא

שור שהי' רועה ונמצא שור הרוג בצדו אין אומרים בידוע שזה נגחו וזה נשכו

3) of the ברייתא ביאור – רשב"ם

a) ד"ה שור שהי' רועה

האי דנקט שהי' רועה משום דדרך שוורים הרבה להיות לשם ואיכא לספוקי בשוורים טובא

b) ד"ה אין אומרים

היינו טעמא דפטור דאפילו ממון המוטל בספק לא הוי לשלומי פלגא דמאן לימא לן שזה נגחו הואיל ואיכא שוורים אחרים – ולא דמי לשור שנגח את הפרה ונמצא עוברת בצדה ואין אנו יודעין אם נגח את הולד אם לאו ואפילו הכי מחייבין לי' פלגא דהתם היינו טעמא שהרי רואין שנגח את הפרה

4) מהרש"א

a) רשב"ם to קשיא

i) It's enough reason to conclude that a particular שור did the נגיחה – so why does רשב"ם say that the משנה holds that it's only based on שראו that we can decide that a particular שור did the נגיחה

b) תירוצ

i) The משנה uses the words שור שנגח את הפרה instead of the words שור שנמצא פרה איכא לספוקי – this proves that a case where there's no עדים counts as פטור and the בעל השור באחר

רשב"ם ד"ה בתר רובא

בד"ה בתר רובא כו' ואיכא למימר דרוב שוורים שבעולם כו' עכ"ל י"מ היאך בעי המקשה למימר דרב כרבי אחא דאזיל בתר החזקה דא"נ רובא וחזקה כהדדי נינהו מ"מ הכא איכא

רוב שוורים נגד חזקה וי"ל דהא דבעי למימר דרובא וחזקה כהדדי נינהו דהיינו דחזקה שהוא מוחזק ליגח אית לן למתלי ביה מטעם דתלינן בעלמא ברובא ומאחר דלית ליה בעלמא רובא לית ליה נמי הכ חזקה מיהו הכ חזקה ודאי עדיפא מרובא דעלמא משום דהוא גופיה מוחזק ותו לא מידי ודו"ק:

תד"ה איכא למימר מקמא

תוס' בד"ה איכא למימר מקמא כו' למיעוט דמביעותא הפילה ואתרע כו' עכ"ל דעל כרחק הספק לא הוי משום דאיכא למימר דמביעותא הוי פלגא דהא במתניתין קתני ואם עד שלא נגחה ילדה כו' דמשמע דבספק דמפילות תלה הספק לפטור אלא ע"כ דאית לן למימר דבתרתי הני מיעוטי תלה הפטור ועוד דאי היה מביעותא פלגא סמוך מיעוטא דמפילות להך פלגא והוי רובא לפטור ודו"ק:

1) הקדמה

- a) הולכין בממון אחר הרוב says רב

2) משנה

שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בצדה ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה כלומר דהפילתו אמו לקודם נגיחה אם משנגחה ילדה כלומר דנגחו שור לעובר מקודם ללידתו חולקין כסומכוס דס"ל ממון המוטל בספק חולקין

3) גמרא

- a) רב to קשיא

i) משנה the רב – so for מפילות are מיעוט and only a יולדות בן קיימא are רוב פרות נגיחה who died because of the עובר was a קיימא

- b) תירוצ

i) there are also עוברים that אמותיהן are מפילות because of ביעותא דשור

4) מהרש"א of the ביאור – תוספות

- a) The גמרא adds the מיעוט of מפילות to the מיעוט of הפילה – the combination counts as פלגא

5) מהרש"א

- a) קשיא

i) Why doesn't תוספות say more simply that מביעותא הפילה counts as פלגא on its own

- b) First תירוצ

i) From the words in the משנה that "אין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה" it's משמע that at least part of the ספק is based on מפילות without ביעותא

- c) Second תירוצ

i) If "מפילות מחמת ביעותא" itself counts as פלגא its combination with the מיעוט בעל the פטר that's רוב that are מפילות without ביעותא should result in פרות השור

דף צג:

תד"ה מאן יש אומרים

[דף צג עמוד ב] בד"ה מאן יש אומרים כו' קבלה היתה בידו דהאי י"א רשב"ג כו' עכ"ל
ר"ל דקבלה היתה בידו דהאי י"א רשב"ג הוא דאמר כך בשום מקום ואהא מסיק הי רשב"ג
כו' וק"ל:

תד"ה חייב מפני שהוא כנושא שכר

בד"ה חייב מפני כו' דס"ד דמיירי הך ברייתא בחנם למה היה לו להיות כנושא שכר כו'
עכ"ל ולא ניחא להו למימר דס"ד דחייב אף בחנם מטעם דאמר שמואל התם טבח אומן
שקלקל חייב מזיק הוא פושע הוא ומסיק כו' מ' דנתקל פושע הוא דלישנא דכשנושא שכר
לא משמע הכי כיון דפושע הוא וש"ח חייב ביה לא ה"ל למתני כנושא שכר וק"ל:

דף צד. ודף צד:

תד"ה נותן לו

[דף צד עמוד א] בד"ה נותן לו כו' ולא דמי לשורף שטרותיו של חבירו דהתם כו' עכ"ל
ר"ל משום דאפלוגתא דר"ש ורבנן קאמר בפרק הגזול אימור דאר"ש בדבר שעיקרו ממון
בדבר שאין עיקרו ממון כגון שורף שטרותיו לא אמר הוצרכו לומר דהך דהכא לא דמי ליה
ומקרי שפיר עיקרו ממון לכ"ע וק"ל:

- 1) דבר הגורם לממון – say that רבנן – "דבר הגורם לממון ממון" says that ר' שמעון – הקדמה First
אינו ממון
- 2) Second – הקדמה a – who buys a סאה חטין can't complain if it contains up to a רובע
of צרורות so long as the מוכר wasn't מערב the צרורות בידים
- 3) מהרש"א – as explained by חלוקי דינים – תוספות
  - a) A person who is מזיק a thing that counts as עיקרו ממון and that has שויות to all
persons is חייב both for ר' שמעון and רבנן – it follows that if a person is מברר the
צורורות from a סאה חטין so that the מוכר has to replace the צורורות with expensive
חטין to make up the full סאה – both ר' שמעון and רבנן say the person is חייב because
the צורורות count as עיקרו ממון and have שויות to any מוכר חטין
  - b) A person who is מזיק a thing that counts as עיקרו ממון but has שויות only to the ניזק
is a גורם לממון that counts as ממון for ר' שמעון and not for רבנן – now
    - (1) a person who is חמץ גזול before פסח can return it after פסח even though it's
then אסור בהנאה – and a third person who is שורף this חמץ forces the גזולן to
repay the גזול with expensive חמץ that's בהנאה
    - (2) it follows that the שורף counts as a גורם לממון because although the חמץ
counts as עיקרו ממון it has שויות only to the גזולן – and as a result the שורף is
רבנן only for ר' שמעון and not for רבנן

- c) A person who is עיקרו ממון a thing that's not שמעון also for פטור it – ר' שמעון follows that גורם לממון and גורם לממון doesn't count as a שטרו של חבירו that's בעלמא נייר is פטור also for שמעון ר' שמעון

סוגיא דימעט חלק א' תד"ה סאה שיש בה רובע ימעט

בד"ה סאה שיש כו' ואלישנא דקנסא פריך כו' עכ"ל ר"ל דרשב"ם לפי שיטתו דמפרש ליה ימעט קודם שיזרענו לא שייך ביה כלל קנסא אבל לפי מה שפירשו התוס' דע"כ מיירי אחר זריעה שפיר שייך ביה קנסא על שעבר וזרע כלאים ו\לרב הונא הוי לה למיתני ד{קנסינן ליה פחות מרובע אטו רובע מיהו ק"ק דלא דמי דהכא קנסינן משום דעריב ומי יימר דלאו כוליה עריב משא"כ בכלאים דלא שייך למימר הכי ובחידושי הרמב"ן כתב דהתם נמי שייך דילמא עריב אפי' ברובע דפירי דזריעה פירי שפירי אינון ומש"ה קנסינן ליה לעקור ואפ"ה לא קנסינן אלא למעט כו' עכ"ל ע"ש:

1) משנה

- a) A לוקח who buys a סאה חטין is מקבל that the סאה can contain up to a רובע of צרורות – but the מוכר can't מערב any צרורות at all

2) גמרא

- a) If the לוקח is מנפה the סאה and finds צרורות that are מרובע he is מנפה – רב הונא – meaning that the מוכר must make the לוקח whole not only for the portion that's מרובע but also for the רובע
- b) it's שכיח for a סאה to have up to a רובע of צרורות and we're מוכר – but if there's מוכר the מוכר was מערב בידים that the מוכר חייש – meaning that the מוכר wasn't מערב "מי יימר" and שכיח this isn't מוכר יותר מרובע all of the מוכר to be קונס – and as a result רבנן are רבנן – צרורות בידים

3) כלאים בתבואה for ענינים on certain הקדמה

- a) agree that it's מותר to be מערב a מין אחר with תבואה so long as there's no מין אחר if the מין אחר has a שיעור כלאים also agree that it's אסור to be זורע a זורע – זריעה
- b) holds that כלאים אחר בשיעור כלאים holds that רשב"ם
- c) holds that מין אחר אחר isn't תבואה שנזרע בה מין אחר תוספות

4) משנה

a) רישא

- i) If a סאה תבואה has a מין אחר ממין אחר the בעל התבואה must be ממעט the מין אחר to less than a רובע

b) סיפא

- i) holds that יסיר – he must remove the מין אחר entirely

5) גמרא – תוספות to the "אמרי לה משום קנסא" as explained by קשיא – גמרא

- a) For why for כלאים is it enough that there be המעטה to מרובע – we ought to be קונס פחות מרובע אטו רובע where כלאים says we're in effect "קונס פחות מרובע אטו יותר מרובע"
- 6) מהרש"א as explained by תוספות
- a) רשב"ם holds that because קודם שיזרענו The משנה – רשב"ם to קשיא after זריעה the תבואה is בהנאה and המעטה will be of no avail – but why would there be a קנס for קודם זריעה when it's מותר to be תבואה with a אחר מין
- b) for תוספות this is no קשיא because the משנה can deal with זריעה לאחר that was done מותר that's the תבואה because it will permit use of the המעטה and באיסור בהנאה
- 7) מהרש"א
- a) תוספות and רשב"ם both to קשיא
- i) We established that the קנס for צרורות is to be כולן את מנפה because we're חושש מערב "מי ימר" that the person wasn't based on "לא שכיחי יותר מרובע צרורות" צרורות all of the באיסור
- ii) But for כלאים there's no איסור to be מערב even a רובע because only זריעה of a איסור is רובע
- b) רמב"ן based on תירוצ
- i) We're קונס because we assume that the person was רובע בידים for the purpose of זריעה באיסור in order that the זרעונים produce פירות – and the פחות מרובע to be המעטה only requires קנס is why the רב הונא to גמרא of the קשיא

דף צד:

סוגיא דימעט חלק ב' תד"ה אימא סיפא

[דף צד עמוד ב] בד"ה אימא סיפא ולא גרסינן ת"ש כו' עכ"ל דאין לומר דהמקשה לית ליה סברת המדחה לומר דחומרא בעלמא הוא מה"ט דאין סברא שיקנוס ר"י דא"כ תיהדר הקושיא מת"ק אלא ע"כ דקושטא הוא דליכא למיגרס ת"ש דמשמע סייעתא אלא אימא סיפא כו' להחזיק הקושיא מת"ק וק"ל:

- 1) רב הונא to גמרא of the קשיא to דחי' – גמרא of the המשך
- a) In fact the איסור there is no רובע and for יותר מרובע is שיעור כלאים
- b) It follows that a person who is זורע a רובע isn't עובר an איסור כלאים and there's no reason to be קונס him – instead the תנא קמא says ימעט as a חומרא בעלמא and for a יבור כולה the תנא קמא doesn't go so far as to say
- 2) מהרש"א as explained by תוספות
- a) There are two גרסות to the המשך of the גמרא
- i) "אי הכי אימא סיפא ר' יוסי אומר יבור"
- ii) "תא שמע מסיפא ר' יוסי אומר יבור"

- b) The words **מַשְׁנָה** סיפא **אִי הָכִי** for the first גרסא imply a **פִּירְכָּא** to the דח"י that the משנה deals with a **חומרא בעלמא** – namely that it can't be that the משנה deals with a **חומרא** because then יוסי ר' in the סיפא wouldn't go so far as to say **יבור כולה** – and since the משנה must deal with **איסור** the קמא remains **ר' יוסי** רב הונא
- c) The words **תא שמע** for the second גרסא imply that the גמרא accepts that the משנה deals with a **חומרא בעלמא** and holds that the שיטה of יוסי ר' who holds **יבור כולה** supports the שיטה of ר' הונא that **מנפה את כולן** – and since the משנה deals with **חומרא** it's not a קשיא to ר' יוסי that **תנא קמא** disagrees with ר' הונא
- 3) תוספות
- a) to the second גרסא – it's not מסתבר that the גמרא would accept the דח"י that the משנה deals with **חומרא בעלמא** and at the same time hold that יוסי ר' goes so far as to hold that **יבור כולה**
- 4) מהרש"א
- a) שאלה
- i) Maybe the second גרסא is correct and the מקשה (meaning the דאמר who says **תא שמע**) in fact doesn't accept the דח"י of **חומרא בעלמא** for the very reason that this would make impossible the שיטה of יוסי ר' – with the result that יוסי ר' says **יבור כולה** based on **איסור** and the דאמר who says **תא שמע** says this supports ר' הונא
- b) תשובה
- i) Can't be because then the original קשיא to ר' הונא from the **תנא קמא** would remain

דף צה.

סוגיא דמרתף חלק א' תוספות ד"ה חבית של יין

[דף צה עמוד א] בד"ה חבית של יין כו' אבל ביין הנמכר בחנות לא אפילו כו' עכ"ל מגופה דברייתא קמייתא ה"מ להקשות כן מסיפא לרישא דמרתף של יין סתם אמאי נותן לו יין שכולו יפה ולא יין הנמכר בחנות דהא מקרי חמרא אלא דאיכא למ"ד (למאן) [לקמן] דמוקי הך רישא דברייתא קמייתא דוקא למקפה ותו לא מידי וק"ל:

- 1) ברייתא קמייתא and משנה

משנה	מרתף של יין סתם	יין יפה אבל לוקח צריך לקבל קוססות יין שאינו טוב בשיעור עשר למאה
רישא דברייתא קמייתא	מרתף של יין סתם	כולו יפה ואינו מקבל קוססות
מציעתא דברייתא קמייתא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות
סיפא דברייתא קמייתא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ

- 2) גמרא

- a) **הן** רישא דברייתא קמייתא and **משנה** – קשיא each other סותר
- b) **משנה** the same as the **קוססות** is לוקח that the ברייתא holds that **תני** – תירוצ

1	משנה	מרתף של יין סתם	כולו יפה ומקבל קוססות
2	רישא דברייתא קמייתא	מרתף של יין סתם	כולו יפה ותני דמקבל קוססות
3	מציעתא דברייתא קמייתא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות דהיינו ריח' חלא
4	סיפא דברייתא קמייתא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ
5	ברייתא דתני ר' חייא	חבית של יין סתם	כולו יפה ולא מקבל קוססות

2) רשב"ם

a) קשיא

- Obviously the מקשן assumed that there ought to be no difference between אינו מקבל and מרתף של יין סתם and that the דין ought to be that חבית של יין סתם for both
- How does the מקשן himself understand why חייא teaches its דין only for חבית

b) תירוצ'ן

- This is what the מקשן thought:
  - a חבית holds less יין than a מרתף so it's more likely that a לוקח buys it for immediate שתיי (rather than לאוצר) and it's less important for the לוקח that מרתף be טוב – and we might have thought that – although for the סתם the דין is אינו מקבל קוססות – the לוקח of a חבית is אינו מקבל קוססות
  - that's why חייא תני ר' חייא needs to teach the רבותא that this מהלך isn't correct and the דין for חבית is אינו מקבל קוססות the same as for מרתף

3) גמרא of the המשך

a) תני ר' חייא of ברייתא to the קשיא to תירוצ'ן

- For חבית the דין is אינו מקבל קוססות because חבית is חמרא חד כולא and there's no practical way to give the לוקח 10 קוססות for each מאה
- contrast a מרתף that has many חביות and מוכר can give the לוקח 90 חביות of יין קוססות and 10 חביות of יפה

4) תני רב זביד as in the following table – note that תני רב זביד needs to say that the משנה deals with מרתף זה של יין as in line 2 because otherwise the משנה in line 1 would be the רישא of תני רב זביד in line 3

1	משנה	מרתף של יין סתם	מקבל קוססות
2	תני רב זביד למשנה	מרתף זה של יין סתם	כולו יפה ומקבל קוססות
3	רישא דתני רב זביד	מרתף של יין סתם	כולו יפה ולא מקבל קוססות
4	סיפא דתני רב זביד	מרתף זה של יין	כולו יפה ומקבל קוססות
5	רישא דברייתא קמייתא	מרתף של יין סתם	כולו יפה ותני דמקבל קוססות
6	מציעתא דברייתא קמייתא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות
7	סיפא דברייתא קמייתא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ
8	ברייתא דתני ר' חייא	חבית של יין סתם	כולו יפה לא מקבל קוססות

5) גמרא

a) First קשיא

- i) Line 3 in the **רישא** of **תני רב זביד** (that the **לוקה** isn't **מקבל קוססות** in **סתר**) is **תני דמקבל קוססות** in line 5 for which we've said **רישא** of **סותר**
- b) קשיא תירוצ
- i) Once **תני רב זביד** teaches that the **משנה** deals with **זה של יין** (to make the **משנה** consistent with the **רישא** of **קמייתא**) it's no longer necessary to say for **רישא דברייתא קמייתא** that **תני דמקבל קוססות** and in fact **קמייתא** in line 5 says that **לא מקבל קוססות** as in the following table

1	משנה	מרתף של יין סתר	מקבל קוססות
2	תני רב זביד למשנה	מרתף זה של יין סתר	כולו יפה ומקבל קוססות
3	רישא דתני רב זביד	מרתף של יין סתר	כולו יפה ולא מקבל קוססות
4	סיפא דתני רב זביד	מרתף זה של יין	כולו יפה ומקבל קוססות
5	רישא דברייתא קמייתא	מרתף של יין סתר	כולו יפה ונתני ולא מקבל קוססות
6	מציעתא דברייתא קמייתא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות
7	סיפא דברייתא קמייתא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ
8	ברייתא דתני ר' חייא	חבית של יין סתר	כולו יפה לא מקבל קוססות

- c) Second קשיא
- i) Line 2 of **תני רב זביד** for the **משנה** and line 4 of **רישא דברייתא קמייתא** (that both say that the **לוקה** is **מקבל קוססות** in **יין**) are **סותר** of **מציעתא** in line 6 that the **יין הנמכר בחנות מוכר** gives **קמייתא**
- d) תירוצ
- i) **לוקה אמר לי' למקפה** in line 2 for the **משנה** and in line 4 deals with where **למקפה** – **לא אמר לי' למקפה** in line 6 deals with where **מציעתא** of **קמייתא**

1	משנה	מרתף של יין סתר	מקבל קוססות
2	תני רב זביד למשנה	מרתף זה של יין	מקבל קוססות בדאמר למקפה
3	רישא דתני רב זביד	מרתף של יין סתר	לא מקבל קוססות
4	סיפא דתני רב זביד	מרתף זה של יין	מקבל קוססות בדאמר למקפה
5	רישא דברייתא קמייתא	מרתף של יין סתר	לא מקבל קוססות
6	מציעתא דברייתא קמייתא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות בדלא אמר למקפה
7	סיפא דברייתא קמייתא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ
8	ברייתא דתני ר' חייא	חבית של יין סתר	לא מקבל קוססות

- ii) Keep in mind here and in the remainder of the **סוגיא** that
- (1) it's more **מסתבר** to say **לא מקבל קוססות** for **למקפה** than for **לא אמר לי' למקפה**
- (2) and it's more **מסתבר** to say **מקבל קוססות** for **למקפה** than for **לא אמר לי' למקפה**
- 6) רשב"ם
- a) We'll establish in **חלק ג'** that there's a **מחלוקת** between **רב אחא** and **רבינא** on whether the **רישא** of **קמייתא** for **מרתף סתר** in line 5 (**לא מקבל קוססות**) deals **בדלא אמר** the same as the **מציעתא** of **קמייתא** in line 6 or whether based on **חסורי** (whose **פרטים** aren't relevant here) the **ברייתא** in line 5 (unlike the **ברייתא** in line 6) deals with **למקפה דאמר לי' למקפה**

7) מהרש"א

- a) But מרתף for לא מקבל קוססות תני רב זביד of רישא and רב אחא agree that the ספא in line 3 deals למקפה the same as we've established for the מרתף of תני רב זביד in line 4

משנה	מרתף של יין סתם	מקבל קוססות
2	תני רב זביד למשנה	מרתף זה של יין
3	רישא דתני רב זביד	מרתף של יין סתם
4	סיפא דתני רב זביד	מרתף זה של יין
5	רישא דברייתא קמייטא	מרתף של יין סתם
6	מציעתא דברייתא קמייטא	מרתף זה של יין
7	סיפא דברייתא קמייטא	מרתף זה
8	ברייתא דתני ר' חייא	חבית של יין סתם

סוגיא דמרתף חלק ג' תד"ה חד אמר מקבל

תוס' בד"ה ח"א מקבל כו' לוקי מתניתין בלא א"ל למקפה כו' עכ"ל והאלפסי כתב למ"ד מקבל דלא צריכנא לאוקמא מתני בדא"ל זה ולא מפקינן לה מפשטה עכ"ל מיהו התוס' שפיר תמהו דתקשי למ"ד מקבל מהך דרב זביד דברייתא היא דקתני בדרב אושעיא דאמאי מוקי למתני' בדא"ל זה וא"ל למקפה ודו"ק:

1) הקדמה

- a) Although we've established for both רב אחא and רב זביד that the רישא of תני רב זביד in line 3 (that מקבל קוססות for לא מקבל קוססות) deals with למקפה בדאמר לי' למקפה
- b) they disagree in 3 שורה whether קוססות לא מקבל קוססות would also apply if לא אמר לי' למקפה

2) תוספות

- a) קשיא
- i) For the דאמר מאן who says that לא מקבל קוססות in line 3 applies only if אמר לי' – why in חלק ב' of the סוגיא did תני רב זביד need to say in line 2 that the משנה deals with מרתף זה של יין in order to avoid a סתירה between the משנה on מרתף סתם and תני רב זביד – when תני רב זביד could have said that the משנה in line 1 deals with מרתף של יין סתם where למקפה לא אמר לי' למקפה

משנה לקושיית תוספות	מרתף של יין סתם	מקבל קוססות בדלא אמר לי'
2	תני רב זביד למשנה	מרתף זה של יין
3	רישא דתני רב זביד	מרתף של יין סתם
4	סיפא דתני רב זביד	מרתף זה של יין
5	רישא דברייתא קמייטא	מרתף של יין סתם
6	מציעתא דברייתא קמייטא	מרתף זה של יין
7	סיפא דברייתא קמייטא	מרתף זה

8	ברייטא דתני ר' חייא	חבית של יין סתם	לא מקבל קוססות
---	---------------------	-----------------	----------------

3) מהרש"א

- a) where מרתף של יין סתם the משנה can deal with מאן דאמר in fact says that for this רי"ף
לא אמר לי' למקפה
- b) but the תני רב זביד of ברייתא still stands on why the קשיא of מרתף זה של יין can deal only with משנה

4) Note for purposes of the next חלק that the following table applies for the מאן דאמר who says that לא אמר לי' למקפה in line 3 applies even if לא מקבל קוססות

4	משנה לקשייתא תוספות	מרתף של יין סתם	מקבל קוססות בדלא אמר לי'
2	תני רב זביד למשנה	מרתף זה של יין	מקבל קוססות בדאמר למקפה
3	רישא דתני רב זביד	מרתף של יין סתם	לא מקבל קוססות לאידך מאן דאמר אפילו בדלא אמר לי' למקפה
4	סיפא דתני רב זביד	מרתף זה של יין	מקבל קוססות באמר למקפה
5	רישא דברייטא קמייטא	מרתף של יין סתם	לא מקבל קוססות
6	מציעתא דברייטא קמייטא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות בדלא אמר למקפה
7	סיפא דברייטא קמייטא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ
8	ברייטא דתני ר' חייא	חבית של יין סתם	לא מקבל קוססות

סוגיא דמרתף חלק ד' תד"ה וחד אמר לא מקבל

בד"ה וח"א לא מקבל קשה לרשב"א א"כ אמאי נקט ר' חייא כו' עכ"ל יש לדקדק בדבריהם כיון דלא מסיק אדעתיה כפי' הי"מ דלרבותא נקטיה כפ"ה דלעיל א"כ אמאי לא תקשי להו לעיל דפריך מחבית אמרתף של יין לפי סברת המקשה אמאי נקט רבי חייא חבית וי"ל דהמקשה דלעיל ודאי לא ידע כלל לפלוגי בין חבית למרתף של יין אבל השתא לפי דברי המתרגם שאני חבית דכולה חד חמרא הוא ואם כן איכא סברא טפי בחבית דלא מקבל קשיא להו שפיר דא"כ למ"ד במרתף של יין נמי דאינו מקבל אמאי נקט חבית הוה ליה למנקט רבותא טפי דאפילו במרתף של יין נמי אינו מקבל וק"ל:

1) הקדמה First

- i) Refer back to חלק א' and the beginning of חלק ב' for the stage in the סוגיא before the גמרא mentioned תני רב זביד and still held that the משנה says מקבל מרתף של יין סתם for קוססות

1	משנה	מרתף של יין סתם	כולו יפה ומקבל קוססות
2	רישא דברייטא קמייטא	מרתף של יין סתם	כולו יפה ומקבל קוססות
3	מציעתא דברייטא קמייטא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות דהיינו ריחי' חלא
4	סיפא דברייטא קמייטא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ
5	ברייטא דתני ר' חייא	חבית של יין סתם	כולו יפה ולא מקבל קוססות

ii) Where

- (1) מקשן to explain why the חבית לשתיי' לאלתר קאי of סברא relied on רשב"ם (1) in only for assumed that חלק ב' חייא תני ר' חייא that דין applies to even though חבית and – מרתף סתם חייא תני ר' חייא holds the same דין

this is why the תני ר' חייא could ask that the משנה and רישא דברייתא קמייתא that say מקבל קוססות for מרתף סתם are סתירות to חייא

- (2) And the גמרא answered that חמרא הוא and that's why שאני חבית דכולא חד חמרא הוא while for מקבל קוססות in fact holds that the מרתף של יין סתם is a חבית

2) Second הקדמה

- a) Now return to the current stage of the סוגיא where at the end of חלק ג' we established the following table for the מאן דאמר (in the פלוגתא of רב אחא and רבינא) who holds that in line 3 for מרתף סתם the דין is מקבל קוססות even if לא אמר לי' למקפה

4	משנה לקוישית תוספות	מרתף של יין סתם	מקבל קוססות בדלא אמר לי'
2	תני רב זביד למשנה	מרתף זה של יין	מקבל קוססות בדאמר למקפה
3	רישא דתני רב זביד	מרתף של יין סתם	לא מקבל קוססות לאידך מאן דאמר אפילו בדלא אמר לי' למקפה
4	סיפא דתני רב זביד	מרתף זה של יין	מקבל קוססות באמר למקפה
5	רישא דברייתא קמייתא	מרתף של יין סתם	לא מקבל קוססות
6	מציעתא דברייתא קמייתא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות בדלא אמר למקפה
7	סיפא דברייתא קמייתא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ
8	ברייתא דתני ר' חייא	חבית של יין סתם	לא מקבל קוססות

3) תוספות

- a) For this מאן דאמר the דין for חבית that מקבל קוססות is the same as for מרתף סתם – קשיא why does תני ר' חייא say its דין only for חבית
- b) יש מפרשים of תירוץ
- i) even though תני ר' חייא says its דין only for חבית to teach the רבותא that מקבל קוססות חבית לשתי' לאלתר קאי

4) מהרש"א

- a) קשיא
- i) Why didn't יש מפרשים need to rely on the סברא of סברא at the earlier stage of the סוגיא as just explained for רשב"ם
- b) תירוץ
- i) חבית of סברא held that even without the חלק ב' in מקשן that hold that the מרתף סתם and חבית סתם there's no reason to be מחלק between them – the תני ר' חייא in fact intended its דין for both – the מקשן therefore could say the משנה is a סתירה to חייא even without the סברא of לאלתר חבית לשתי' לאלתר
- ii) But
- (1) once the גמרא answered that חמרא הוא and that's why שאני חבית סתם דכולא חד חמרא הוא while for מקבל קוססות the דין is חבית (before תני רב זביד) is מקבל קוססות

(2) then – after the גמרא for רב זביד תני says the משנה in fact holds for מרתף סתם that the דין for לא מקבל קוססות and the דאמר מאן mentioned earlier holds that the דין for קשיא – it becomes a קשיא applies in all cases even if למקפה when it should have why חביי תני ר' חייא says only for חבית that it should have preferred to teach קוססות סתם for לא מקבל קוססות that מרתף סתם is not מרתף even though קוססות even though מרתף is not מרתף

iii) And that's why יש מפרשים at this point (and only at this point) need to rely on the סברא that it's a greater רבותא for חייא תני ר' חייא to teach that לא מקבל קוססות for חבית than for מרתף סתם because מיד קאי and we might have thought this is reason enough to hold for חבית that מקבל קוססות

סוגיא דמרתף חלק ה' רשב"ם ד"ה הוא הדין

בפרשב"ם בד"ה דאע"ג כו' והא דלא תני לה בהדיא כו' משום דכולה בעין יפה כו' עכ"ל פי' דכולה (בעין) [ביין] יפה ובמקפה איירי ומש"ה לא תני הכ' דלא איירי (בעין) [ביין] יפה ולא איירי נמי במקפה אבל אי הוה איירי נמי במקפה אף על גב דלא הוה איירי בעין יפה ודאי דהוה תני ליה וג' דינן הוה אתי לאורויי וכן מוכח מפרשב"ם שכתב לעיל והכי מוכח כדפי' דמש"ה לא קתני בדבר זביד מרתף זה אני מוכר לך כו' דר"ל דאי הוה נמי דינא בכולה חומץ הגיעו ה"ל למתני בדבר זביד כיון דאיירי נמי במקפה ודו"ק:

1) מרתף זה של יין – we established in ספא of רב זביד in line 4 for יין – the הקדמה – that לא אמר לי' – but if למקפה applies only if יין שכולו יפה ומקבל קוססות "נותן לו יין הנמכר בחנות" applies that in line 6 of the דין of the דברייטא קמייטא למקפה

2) ד"ה מרתף זה של יין at רשב"ם

a) The "אפילו כולו חומץ הגיעו" applies that מרתף זה for ספא דברייטא קמייטא that באמר לי' למקפה as in line 7 – it doesn't apply also למקפה as is proposed in line 9

b) Here's why

i) מרתף זה for דין doesn't set out the דין for רב זביד

ii) if line 7 is correct that for מרתף זה if למקפה the דין is ומקבל לי' אמר לי' למקפה we understand why רב זביד doesn't need to mention the דין in line 7 – namely because the דין is the same as the דין in line 4 for יין (for the reason that מקפה implies של יין in line 7 the same as the actual words of "של יין" in line 4)

iii) but if line 9 is correct that for מרתף זה if למקפה the דין is אפילו כולו חומץ הגיעו – it's a קשיא why רב זביד doesn't mention the דין for מרתף זה in line 9 to teach that the דין for מרתף זה is different than the דין for יין in line 4

1	משנה	מרתף של יין סתם	יין יפה ומקבל קוססות
2	תני רב זביד למשנה	מרתף זה של יין	יין יפה ומקבל קוססות בדאמר למקפה
3	רישא דתני רב זביד	מרתף של יין סתם	יין יפה ולא מקבל קוססות חד אמר דיקא בדאמר לי' למקפה וחד אמר אפילו בדלא אמר לי' למקפה
4	סיפא דתני רב זביד	מרתף זה של יין	יין יפה ומקבל קוססות באמר למקפה
5	רישא דברייטא קמייתא	מרתף של יין סתם	יין יפה ולא מקבל קוססות חדא אמר בדלא אמר לי' וחד אמר בדאמר לי'
6	מציעתא דברייטא קמייתא	מרתף זה של יין	יין הנמכר בחנות בדלא אמר למקפה
7	סיפא דברייטא קמייתא	מרתף זה	אפילו כולו חומץ דיקא בדלא אמר למקפה אבל באמר לי' למקפה יין יפה ומקבל קוססות
8	ברייטא דתני ר' חייא	חבית של יין סתם	יין יפה לא מקבל קוססות
9	הוספת רשב"ם דליכא למימר ככה	[מרתף זה]	[אפילו כולו חומץ הגיעו אפילו בדאמר לי' למקפה]

3) רשב"ם of the גמרא as explained by

- a) We established in ג' חלק that there is a מאן דאמר (either רב אחא or רבינא) who says in line 3 for סתם that מרתף של יין even if למקפה לא מקבל קוססות
- b) מאן דאמר for that שאלה
  - i) we've established that – in line 4 for מרתף זה של יין – deals only with תני רב זביד – doesn't this suggest that in line 3 רב זביד also deals only with למקפה אמר לי' למקפה
- c) תשובה
  - i) The תני רב זביד whose שיטה we're discussing holds that in line 4 תני רב זביד actually deals with למקפה אמר לי' לא אמר as well as with למקפה אמר לי' because this is the מהלך of תני רב זביד
    - (1) for סתם in line 3 the מרתף של יין even if לא מקבל קוססות דיין is אמר לי' למקפה
    - (2) but for מרתף זה של יין
      - (a) if למקפה אמר לי' the דיין is as in line 4 that the מוכר gives יפה and יין שכולו יפה is מקבל קוססות
      - (b) and if למקפה אמר לי' the דיין is that the מוכר gives יפה as set out in line 6 in the מציעתא of קמייתא

4) רשב"ם

- a) מרתף זה של – why in fact doesn't תני רב זביד itself set out the דיין in line 6 for שאלה – לא אמר לי' למקפה יין where
- b) "משום דכולה ביין יפה בעא תני רב זביד לאורויי לן דינא ובמרתף זה של יין [בשורה 4] – תשובה – אין דינו ככה אלא באמר לי' למקפה"

5) מהרש"א

- a) Although רשב"ם might be read to mean that תני רב זביד sets out only cases where both תני רב זביד and אמר לי' למקפה – actually רשב"ם accepts that תני רב זביד would have set out a case where אמר לי' למקפה even if the דין were that the מוכר doesn't give יין שכולו יפה
- b) because we've established for רשב"ם that if for מרתף זה the דין were as in line 9 (that אמר לי' למקפה even if אפילו כולו חומץ הגיע separately for מרתף זה as proposed for line 9 as well as for מרתף יין in line 3 and for מרתף זה של יין in line 4

דף צו.

גמרא אם תימצי לומר

[דף צו עמוד א] גמרא ואת"ל כו' בתר דטעמיה עקר כו' כצ"ל וכ"ה בנ"י:

תד"ה הבודק

תוס' בד"ה הבודק כו' שהרי יכול לטועמו בריח כו' עכ"ל דע"כ אפי' לר' יוחנן לא איירי ברייתא בריחיה חלא דא"כ לא הוי ודאי יין כל שלשה ימים הראשונים וק"ל:

- 1) First יוחנן שיטה – the הקדמה
  - a) that's about to become first changes its ריח from חמרא to חלא but for three days afterwards its טעם is still חמרא and it has a דין of חמרא
- 2) ברייתא
  - a) If a person was previously בודק a חבית and found that its contents were יין – the דין is that the contents count as ודאי יין for three days after the בדיקה and ספק יין afterwards
- 3) טעם חמרא a טועם and שיהא ממנו מעט – the word "בודק" means רשב"ם
- 4) מהרש"א as explained by תוספות
  - a) based on the הקדמות the דין of ודאי יין should apply for three days even if the בודק was מריח a חמרא ריח without making any טעימה at all
- 5) מהרש"א
  - a) שאלה
    - i) Why does תוספות assume that it's only a חמרא (and not a חלא) at בדיקה that can prove that there's a חמרא דין ודאי יין for three days after בדיקה
  - b) תשובה
    - i) If there's no ריח חלא at the time of the בדיקה the ריח had already been חלא for before the בדיקה so that the יין would have a דין חלא beginning earlier than three days after the בדיקה

תד"ה מאי טעמא

בד"ה מ"ט האי מעילאי כו' ולמעלה הוה ריחיה וטעמא חמרא עכ"ל כצ"ל:

סוגיא דהמוכר יין והחמיצה חלק א' תד"ה כל ג' ימים

בד"ה כל ג' ימים כו' וצ"ל דמיירי הכא כו' שהקנקן דמוכר הוא טוב כו' עכ"ל ולקמן דמוקי לה בקנקן דלוקח אבל דמוכר לא {ואמרי בלשון בתמי'} לאו משום דאיירי במקפה ולא מוקי לה דידיעי דקנקן דמוכר טוב דהתם ע"כ מתני' במקפה איירי כדלקמן והכא לא איירי במקפה דא"כ לאחר ג' נמי ודו"ק:

1) הקדמה

סוגיא דידן – המוכר חבית יין לחבירו והחמיצה – אמר רב כל ג' ימים הראשונים ברשות מוכר מכאן ואילך ברשות לוקח – ושמואל אמר מוכר אינו חייב באחריותו
משנה דף צז:

רישא המוכר יין לחבירו והחמיץ – מוכר פטור

סיפא ואם ידוע שיינו מחמיץ {בכל שנה} הרי זה מקח טעות

גמרא דף צח. ר' יוסי בר' חנינא לביאור המשנה בדף צז: – מוכר פטור דיקא בכליו של לוקח דכליו גרמו – אבל בכליו של מוכר אינו פטור אלא אם כן לא אמר לי' לוקח למקפה דהגם דכליו דמוכר גרמו מכל מקום טוען לא איבעי לך לשהויי מה שאין כן אם אמר לי' לוקח למקפה שרי לי' לוקח לשהויי ולכן חייב המוכר

ומאי דוחקי' דר' יוסי בר' חנינא לאוקמא לרישא דמוכר פטור בקנקנים דלוקח (ודכליו גרמו) – לוקמא אפילו בכלים דמוכר ופטור מחמת דלא אמר לי' לוקח למקפה ומצי מוכר טעין לא איבעי לך לשהויי

גמרא דף צח. ופליגא דרב חייא בר יוסף דאמר רב חייא בר יוסף – מוכר פטור דמזלא דמרי' גרים

2) רשב"ם

a) שאלה

- i) Why is the דין here at דף צו. that the מוכר is חייב different from the דין in פטור that the מוכר is חייב on משנה צז: the מוכר is חייב even because (as explained on דף צח: by ר' יוסי בר' חנינא it deals with דלוקח – and the
- b) for the second מהלך of רשב"ם (the first מהלך of רשב"ם isn't relevant to this מהרש"א)
  - i) it takes three days for יין to be מחמיץ unless there are כלים that accelerate the מכירה and the כלים are של – it follows that if יין is ג' ימים בתוך ג' ימים – חמיצה it must be that either דמוכר גרמו or כליו דמוכר were already נתקלקל at the time of the מכירה and the מכירה was a טעות
  - ii) Now
    - (1) in the משנה on דף צז: the מוכר isn't even חייב because (as explained on דף צח: by ר' יוסי בר' חנינא it deals with דלוקח – and the

מוכר is טוען that the יין wasn't נתקלקל at the time of the מכירה and instead the כלים of the לוקח caused the קלקול

(2) while the סוגיא here deals with כליו דמוכר

3) תוספות

a) רשב"ם to קשיא

i) In the סוגיא here why is the מוכר חייב if ימים ג' תוך in החמיץ תוך ג' – the מוכר ought to be טוען that his יין wasn't מקולקל so there was no מקח טעות and although the כלים of the מוכר caused the קלקול still "ימים ג' עד" לא איבעי לך לשהויי

b) רשב"ם for תוספות of תירוצ

i) The סוגיא here deals with מוכר של כליו that are known to be טוב and couldn't have caused the החמצה – it follows that the יין must have been נתקלקל from the start and the מכירה was a מקח טעות so that a טענה of לשהויי isn't relevant

4) דף צח. at גמרא of המשך

a) if the משנה didn't deal with למקפה אמר לי we could say that the רישא deals with לא איבעי לך לשהויי because פטור is מוכר and the כלים דלוקח as well as כלים דמוכר

b) but the סיפא where the מוכר is חייב if מחמיץ שיינו בידוע proves that the משנה deals with למקפה אמר לי ("לא בדאמר לי למקפה בתמי") because otherwise even בכוליו דמוכר the מוכר would be פטור based on לשהויי לא איבעי לך

5) מהרש"א

a) קשיא

i) Based on the תירוצ of תוספות for רשב"ם – why doesn't the גמרא at דף צח. say that the סיפא can deal with where "ידעינן שהקנקן דמוכר הוא טוב" and החמיץ תוך ג' – לא אמר לי למקפה even if מוכר is חייב for מוכר and as a result the מוכר is חייב because it must be that גרמו לא כליו and that the יין was נתקלקל from the start and there is a מקח טעות that makes irrelevant the טענה of לשהויי לא איבעי לך

b) תירוצ

i) We'll establish in ד"ה המוכר at תוספות חלק ג' that משנה holds that the משנה there must deal with ימים ג' לאחר – so it can't be that the יין was נתקלקל from the start – and that's why the סוגיא there must deal with מוכר where it's not טוב הוא דמוכר and the מוכר is חייב because גרמו כליו and because לא איבעי לך לשהויי that makes irrelevant the טענה of לשהויי לא איבעי לך

ii) Contrast the סוגיא here that says that it deals only with תוך ג' so that the מוכר can't deal with למקפה אמר לי (that would result in the מוכר being חייב even if החמיץ after ימים ג' in דמוכר) and instead the חיוב is based on מקח טעות per the מהלך of תוספות for רשב"ם that the סוגיא deals with where "ידעינן שהקנקן דמוכר הוא טוב"

6) תוספות of המשך

a) "ביותר מתיישב" is that תוספות שיטה

לפר"ת דר"י ב"ח איירי אחר ג' גם לפר"ש כתבו דיותר מתיישב כן דאין הקנקן גורם להחמיץ תוך ג' וק"ל:

1) הקדמה

- a) We established in 'א חלק that the גמרא at צח. assumes that the חנינא בר' יוסי בר' who holds that the מוכר is מוכר של בכליו if the למקפה – לוקח אמר לו – disagrees with רב – מזלא דמרי' גרים because פטור is מוכר who says the חייא בר יוסף

2) מהרש"א

a) קשיא

- i) Maybe both חנינא בר' יוסי בר' and ר' יוסף בר' follow רב חייא בר' as רשב"ם of מהלך ב' explained in 'א חלק that כלים can be מחמיץ even ימים and that יין can be החמיץ תוך ג' ימים from the start only if ימים

(1) that דף צז: at משנה ר' יוסי בר' חנינא (1)

- (a) because he החמיץ תוך ג' that was יין for חייב is מוכר the בכליו של מוכר deals with where "ידעינן שהקנקן דמוכר הוא טוב" and it must be that the יין was נתקלקל from the start and there is a טעות that makes irrelevant the טענה of לשהויי לא איבעי לך even if למקפה

- (b) where the מוכר כליו דלוקח deals with פטור is מוכר that says the משנה (b) the כליו דלוקח גרמו that טוען is

- (2) While רב חייא בר' יוסף deals with ימים ג' לאחר ג' החמיץ so that there is no טענה of טעות based on קלקול from the start – and the טענה of לא איבעי לך applies because רב חייא בר' יוסף also deals with where לא אמר לי' למקפה

b) תירוצ' First

- i) We established in 'א חלק that תוספות says it's "ביותר מתיישב" that כלים aren't he החמיץ תוך ג' deals with ר' יוסי בר' חנינא – and it follows that if חנינא בר' יוסי בר' would have said that the מוכר is חייב even דלוקח based on טעות because the יין must have been נתקלקל from the start at the time of the מכירה

c) תירוצ' Second

- i) In 'א חלק ב' we established also for רבינו תם that חנינא בר' יוסי בר' deals only with החמיץ לאחר ג'

תוספות ד"ה כל חמרא

בד"ה כל חמרא כו' וי"מ דא"ל כו' הראוי לג' חלקים מים דהיינו מזוג דהוי ג"כ על כו' כך מצאתי בתוס' ישנים וק"ל:

תוספות ד"ה וביותר

בד"ה וביותר מכדי כו' וקשה דתנן בסוף פ"ק כו' דפשיטא ליה אפי' בלא החמיץ אינו כו' עכ"ל כצ"ל וכן הגיה מהרש"ל וק"ל:

דף צז.

סוגיא דתמד חלק א' רשב"ם ד"ה אבל יותר

[דף צז עמוד א] בפרשב"ם בד"ה אבל יותר כו' דהא רבנן חומרא לית להו כו' עכ"ל וליכא למימר דר"י חומרא אית ליה בין בכדי מדתו בין ביתר מכדי מדתו ורבנן דלעיל כו' י"דא"כ הויא סברת דר"י ורבנן הפוכה דהא ר"י לאו מדינא קאמר ביתר ואפי' הכי מחמיר נמי בכדי מדתו ורבנן דאית להו מדינא ביתר לא מחמירי בכדי מדתו וק"ל:

1) "שמרי יין לברכה" of ברייתא

שמרי יין שתמדו במים – לאחרים מברך עליהן בורא פרי הגפן דיין הוא – לרבנן דאחרים מברך עליהן שהכל נהי' בדברו דמים הוא

2) גמרא

אחרים ורבנן דאחרים פליגי בדאיתא יותר מכדי מדתו פורתא – אבל במצא כדי מדתו לכ"ע דינו מים ומברך שהכל – ובדאיתא יותר מכדי מדתו הרבה לכ"ע דינו יין ומברך בורא פרי הגפן

	לברכה כדי מדתו	לברכה יותר מכדי מדתו פורתא	לברכה יותר מכדי מדתו הרבה
אחרים	שהכל	בורא פרי הגפן	בורא פרי הגפן
רבנן דאחרים	שהכל	שהכל	בורא פרי הגפן

3) רשב"ם as explained by "מתמד למעשר" of משנה

מתמד ומצא כדי מדתו רבנן דר' יהודה ס"ל דפטור ממעשר ור' יהודה ס"ל דחייב במעשר

4) counts as כדי מדתו agree that כולי עלמא where שמרי יין לברכה of ברייתא – רשב"ם מצא כדי מדתו because – משנה דמתמד למעשר – is consistent with the מברך שהכל מים ר' – and it's only מחומרא that ר' יהודה and רבנן דר' יהודה for both מים as מדינא counts חומרא there is no ברכה while for חייב במעשר says יהודה

	לברכה כדי מדתו	לברכה יותר מכדי מדתו פורתא	לברכה יותר מכדי מדתו הרבה	למעשר כדי מדתו
אחרים	שהכל	בורא פרי הגפן	בורא פרי הגפן	
רבנן דאחרים	שהכל	שהכל	בורא פרי הגפן	
רבנן דר' יהודה	שהכל			פטור
ר' יהודה	שהכל			חייב משום חומרא

5) גמרא of המשך

a) קשיא

i) Since the משנה of מעשר says that רבנן and ר' יהודה are מחולק for מצא כדי חייב במעשר that מצא יותר מכדי מדתו פורתא agree for כולי עלמא that משמע it – מדתו

	לברכה כדי מדתו	לברכה יותר מכדי מדתו הרבה	למעשר כדי מדתו	למעשר יותר מכדי מדתו פורתא	
אחרים	שהכל	בורא פרי הגפן	בורא פרי הגפן		
רבנן דאחרים	שהכל	בורא פרי הגפן			
רבנן דר' יהודה	שהכל		פטור	חייב	
ר' יהודה	שהכל		חייב משום חומרא	חייב	

- ii) How is this consistent with the **ברייתא** of **לברכה** that teaches that **רבנן** **ברכתו שהכל** and **מים** counts as **יותר מכדי מדתו פורתא** hold that **דאחרים**

b) תירוצ

- i) In fact the **מחלוקת** applies also for **יותר מכדי מדתו פורתא** as in the following table – and it's **יהודה** **כחו דר' יהודה** that the **משנה** sets out the **מחלוקת** where **מצא** **כדי מדתו**

	לברכה כדי מדתו	לברכה יותר מכדי מדתו הרבה	למעשר כדי מדתו	למעשר יותר מכדי מדתו פורתא	
אחרים	שהכל	בורא פרי הגפן	בורא פרי הגפן		
רבנן דאחרים	שהכל	בורא פרי הגפן			
רבנן דר' יהודה	שהכל		פטור	פטור	
ר' יהודה	שהכל		חייב משום חומרא	חייב	

6) רשב"ם

- a) גמרא of the **קשיא** to the **קשיא**

- i) Maybe **רבנן** say that **יותר מכדי מדתו פורתא** is **חייב** for **מעשר** only as a **חומרא**

b) תירוצ

- i) If **רבנן** were **מחמיר** for **יותר מכדי מדתו פורתא** – **they'd be מחמיר** **כדי** **מחמיר** for **מעשר** as well and there'd be no **מחלוקת** at all between **רבנן** and **ר' יהודה**

7) מהרש"א

- a) קשיא

- i) Maybe

- (1) **כדי מדתו** for **חוב מדינא** and **ר' יהודה** both hold there's no **חוב מדינא**
- (2) **יותר מכדי מדתו פורתא** and **כדי מדתו** holds that both **ר' יהודה** as **מעשר** for **חייב** **חומרא**
- (3) **יותר מכדי מדתו פורתא** is **חייב מדינא** and there's no **חומרא** for **מעשר** at all
- (4) This **מהלך** has the advantage that neither **מאן דאמר** holds that there's a **חומרא** only for **יותר מכדי מדתו פורתא**

b) תירוצ

- i) The **מהלך** would result in directly opposite **סברות**

- (1) **יותר מכדי מדתו** says for **חוב מדינא** **ר' יהודה** who's **מחמיר** **חוב מדינא** there's no **חוב מדינא**
- (2) While **רבנן דר' יהודה** who are **מיקל** for **יותר מכדי מדתו** say for **חוב מדינא** that there's a **חוב מדינא**

סוגיא דתמד חלק ב' רשב"ם ד"ה שמרים של תרומה

בד"ה שמרים של תרומה כו' ובד"ה אסור כו' חומרות בעלמא נינהו מדרבנן ובמצא כדי מדתו מיירי עכ"ל דהא לר"מ קיימינן הכא דהיינו אחרים דלעיל דאית להו ביתר דהוי יין גמור אבל לקמן בד"ה כך אמרו לענין הכשר כו' מסיים בו וכתבנן דאחרים עכ"ל ומצי איירי אפילו ביתר משום דהכי [קי"ל] וק"ל:

1) First חלק א' that was discussed in שמרי יין לברכה of ברייתא – הקדמה

לברכה כדי מדתו	לברכה יותר מכדי	לברכה יותר מכדי
אחרים	שהכל	שהכל
רבנן דאחרים	שהכל	שהכל

2) Second "שמרים של מעשר" of ברייתא – הקדמה

שמרים של תרומה שתמדם – תמד ראשון ותמד שני אסור – ור' מאיר אומר
אף שלישי אסור בנותן טעם

שמרים של מעשר שני שתמדם – תמד ראשון אסור – ר' מאיר אומר אף תמד
שני אסור בנותן טעם

שמרים של הקדש אף שלישי אסור – ר' מאיר אומר אף רביעי בנותן טעם

3) שמרים של מעשר of ברייתא on the רשב"ם

a) The varying for דינים – מצא כדי מדתו שמרים של מעשר of ברייתא deals with
חומרות דרבנן and מעשר and הקדש are

4) מהרש"א

a) Here's why שמרים needs to say that the ברייתא deals with מצא כדי מדתו

i) the ברייתא sets out the שיטה of ר' מאיר as well as the שיטה of רבנן so it must be
also for ר' מאיר that the ברייתא deals with חומרות מדרבנן and that מעשר
counts as מים

ii) "שמרי יין" is the same as תמד and we've established in חלק א' that ר' מאיר who is
holds in the ברייתא of לברכה שמרי יין that מדתו פורתא שמרי יין לברכה of ברייתא
as יין and הגפן ברכתו

iii) it follows that the ברייתא here needs to deal with מצא כדי מדתו

5) הכשר טומאה for יין counts as תמד ראשון של מעשר – גמרא of המשך

6) רבנן דר' מאיר and is consistent with חומרא based on the הכשר is – רשב"ם

7) מהרש"א of המשך

a) prefers to say that the גמרא follows because the הלכה follows רבנן דר' מאיר
יותר מכדי מדתו also for ברכתו שהכל hold that רבנן דר' מאיר (since) – רבנן דר' מאיר
it follows that רשב"ם can say that the rule for הכשר is a חומרא for יותר מכדי
מצא כדי מדתו as well as for מדתו פורתא

סוגיא דתמד חלק ג' תוספות ד"ה שמרים של מעשר

תוס' בד"ה שמרים של מעשר כו' וי"ל דמייירי שאין כו' ומ"מ בהקדש החמירו כו' עכ"ל ור"ל דאייירי ברמא תלתא ואתא ד' ואף על פי שאין בו קיוהא כלל החמירו בהקדש וכן בתרומה אבל לא ניתא להו לתרין דאייירי ברמא ג' ואתא ג' ופלגא ובמעשר נמי החמירו דהא רבנן דר"י במעשר קמשתעו ולא מחמרי וק"ל:

1) חלק א' that was discussed in part in משנה דמתמד למעשר – הקדמה

למעשר כדי מדתו	למעשר יותר מכדי מדתו פורתא	למעשר יותר מכדי מדתו הרבה	רבנן
פטור	פטור	חייב מדינא	

- a) רמא תלתא means "יותר מכדי מדתו פורתא" – רמא תלתא ואתא תלתא "בכדי מדתו" רמא תלתא ואתא ארבעה means "יותר מכדי מדתו הרבה" – ואתא תלתא ופלגא
- b) Note that for יותר מכדי מדתו פורתא there is a חומר and no חומרא while for יותר מכדי מדתו הרבה there is a חייב מדינא

2) Part of the שמרים של מעשר of ברייתא that was discussed in חלק ב'

- a) תמד even הקדש and that for אסור is מעשר שני of תמד ראשון that מצד חומרא hold רבנן אסור is שלישי

3) תוספות

- a) קשיא
- i) If the ברייתא of שמרים של מעשר deals with יותר מכדי מדתו or with יותר מכדי מדתו פורתא – then even מעשר של ראשון ought to be מותר based on the משנה of מתמד – that says "פטור" למעשר
- ii) And if the ברייתא deals with יותר מכדי מדתו הרבה then even מעשר של רביעי תמד ought to be מותר based on the משנה of מתמד למעשר that for יותר מכדי מדתו ought to be אסור מדינא based on the משנה of מתמד למעשר that for יותר מכדי מדתו הרבה isn't מחלק between תמד ראשון and any further תמד

b) תירוק

- i) The ברייתא of שמרים של מעשר deals with where the תמד has only קיוהא and no טעם יין altogether and still רבנן are מחמיר for הקדש until שלישי and for מעשר for טעם יין – while the משנה of מעשר למעשר deals with where there is a טעם יין

4) תוספות of תירוק ביאור – מהרש"א

- a) (טעם יין) שמרים של מעשר of ברייתא can't mean that the משנה (where there is no טעם יין) deals with יותר מכדי מדתו פורתא – since רבנן in the משנה of מעשר למעשר aren't מחמיר for הקדש until שלישי and even for מעשר for טעם יין even where there is a טעם יין
- b) Instead תוספות must mean that the ברייתא of שמרים של מעשר (where there is no טעם יין) that deals with יותר מכדי מדתו הרבה – and רבנן are מחמיר for מעשר on ראשון until שלישי – but in the משנה of מעשר למעשר where there is a טעם יין they hold that מדינא there is a חייב מעשר even for תמד רביעי וכו'

תד"ה ונתמד מאיליו

בד"ה ונתמד מאליו כו' דכיון שנתערבו בשמרים אין כו' עכ"ל כיון דבטלי בשמרים מים יפים נמי בעי לאחשבינהו להיות משקים ומיהו למאי דלא אסיק אכתי לאוקמי בנתמד מאליו לא בטלי מים יפין בשמרים כיון דשקיל להו ורמי להו למנא אחשבינהו כדפריך אפילו במי גשמים דאחשבינהו בהא וק"ל:

1) הקדמה

- a) מי גשמים means מים other than מים יפים
- b) אחשבינהו only if מכשרי לטומאה are מי גשמים
- c) לא אחשבינהו even if מכשרי לטומאה are מים יפים and יין

2) תמד on מימרא

- a) דין מים if it has a מכשיר לטומאה isn't תמד – דין יין if it has a מכשיר לטומאה is תמד

3) גמרא

- a) דין תמד has a – it follows that if the תמד made with מי גשמים deals with מימרא the לא even if it's דין יין and if it has a אחשבינהו למי גשמים only if מכשיר it's מים אחשבינהו למי גשמים
- b) by אחשבינהו למי גשמים because מכשיר מי גשמים should be made with תמד – קשיא שמרים כלי that holds the מי גשמים into the pouring
- c) – meaning the מי גשמים fell directly on the תמד is made with שמרים – תירוצ' the מימרא deals with מאיליו

4) מהרש"א as explained by תוספות

- a) If מימרא can also deal with מים יפים because מים יפים that fall directly on שמרים become בטל to the שמרים and are מכשיר only if אחשבינהו or if the resulting תמד has a דין יין

5) מהרש"א

- a) שאלה
  - i) Why does תוספות assume that מים יפים are בטל to שמרים only if אחשבינהו
- b) תשובה
  - i) The act of pouring מים יפים unto שמרים is מחשיב the מים יפים and avoids their becoming בטל – the same as the גמרא assumed that pouring מי גשמים into שמרים is מחשיב even גשמים

תד"ה אילימא

אילימא כו' דא"כ הל"ל אין מברכין עליו בפה"ג כו' עכ"ל דהיינו כפרש"י ור"ש שכתבו דמברכין עליו שהכל דאין סברא לחלק בין קידוש ובין בפה"ג אלא לענין מיאוס כפי' רשב"ם לקמן וק"ל:

1) גמרא

אמר רב אין אומרים קידוש היום אלא על יין הראוי לינסך על גבי המזבח
למעוטי מאי – למעוטי שריחו רע – משום מיאוס

- 2) ד"ה אלא למעוטי at עמוד ב' on רשב"ם
- a) For there's a חילוק between the ברכה and the קידוש – namely the ברכה ראו לקידוש but it's not בורא פרי הגפן is יין מאוס
  - b) For other יינות there's no חילוק – if their ברכה is הגפן כשר לקידוש they're בורא פרי הגפן and if their ברכה is שהכל they're פסול לקידוש
- 3) תוספות
- a) שאלה
    - i) Does the fact the גמרא doesn't say that רב means מבושל prove that יין מברכין עליו בורא פרי הגפן and כשר לקידוש is מבושל
  - b) מהרש"א as explained by תשובה
    - i) No – it's possible that ברכתו שהכל is יין מבושל (as held by ר"ש and רש"י) and is in fact פסול לקידוש – and the גמרא prefers to apply the מיעוט to יין whose ברכה is בורא פרי הגפן

דף צז:

רשב"ם ד"ה אי למעוטי

[דף צז עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ואי למעוטי כו' וקו"ל כרבנן דאפילו כו' עכ"ל דהכי פסיק לעיל בגמרא אבל לעיל גבי פלוגתא דר' יוחנן וריב"ל לא רצה לפרש בכה"ג דלא מצינו מפורש בגמרא דפסיק כר"י וק"ל:

סוגיא דהמוכר יין חלק א' תד"ה ואם ידוע

תוס' בד"ה ואם ידוע שיינו כו' קשה לר"י דאמר כו' והשתא מאי קמ"ל אביי מתני' כו' עכ"ל ולולי דבריהם היה נראה דלק"מ דהכא ודאי שהלוקח מושך החבית אצלו ואם החמיץ ה"ז מקח טעות ואין צריך לתת לו חבית אחרת אלא מחזיר לו מעותיו אבל התם דנותן לו ד' זוזים אחבית אחד מחביות שעומדין בבית המוכר ועכ"פ הוא נותן לו אחד מן החביות שהוא יין טוב ומחזי כרבית וק"ל:

- 1) משנה
- a) נתחמץ that is later יין if he sells מוכר is אופנים where
- 2) דף סד. at איזהו נשך in גמרא
- a) שרי לי' לאיניש למימר לי' לחברי' הילך ד' זוזי אחביתא דחמרא אי תקפה ברשותיך אי יקרא אי זילא ברשותי
  - b) The חידוש is that the מקח doesn't count as a הלואה by the לוקח for which the agreement of רבית מוכר by אי תקפה counts as
- 3) קשיא

- a) What does the גמרא teach that we don't already know from the משנה here
- 4) מהרש"א
- a) תוספות of קשיא to תירוצ' תוספות
- i) It's a פשיטתא that a מקח טעות doesn't count as a הלואה
- ii) now
- (1) The גמרא in נשך by איזהו נשך implies that the אם תקפה bought one of several חביות owned by the מוכר and that חביתא ברשותיך means that the מוכר needs to give the לוקח a replacement חביתא that's טוב – it follows that the מקח isn't quite a טעות and that's why the גמרא there needs to teach the חידוש that still – for a reason not relevant here – the case doesn't count as a הלואה
- (2) In the משנה here the מוכר doesn't need to give the לוקח a replacement חביתא דחמרא – the מוכר needs only to return the money that the לוקח paid – that's why the case counts as a pure מקח טעות and it's not a חידוש that there's no aspect of הלואה

סוגיא דהמוכר יין חלק ב' בא"ד ויש לומר

בא"ד וי"ל דאביי כו' אי תקף כו' דשינה בברזא כו' עכ"ל ולא ניחא להו נמי למימר התם דלא איירי בראוי להתקיים כי הכא אלא שהוא בכלי דלוקח ומש"ה מקבל עליה מוכר ודמי לרבית {והיינו טעמא דלא ניחא להו למימר ככה} דנותן ד' זוזי אחביתא כו' לא משמע הכי אלא שהוא בכליו דמוכר וק"ל:

- 1) חלק א' in תוספות of קשיא to תירוצ' – תוספות of המשך
- a) the more that a transaction is likely to end as a מקח טעות the more likely it is that we consider as if תחלתו סופו על תחלתו that the מקח was a מקח טעות from the start so that there never was an aspect of הלואה – הקדמה
- b) תירוצ'
- i) The גמרא in נשך deals with חמרא that's ראוי להתקיים and not to be מחמיץ – it's מסתבר that if in the end the יין is מחמיץ for some outside cause the מקח doesn't count as a מקח טעות from the start and it's a רבואה that there's no דין הלואה
- ii) The משנה here deals with חמרא that isn't ראוי להתקיים even without an outside cause – it's מסתבר that if the חמרא is in fact מחמיץ מאיליו the מקח counts as a מקח טעות from the start and it's less of a רבואה that the מקח doesn't count as a הלואה
- 2) מהרש"א
- a) קשיא

- i) Why doesn't תוספות answer more simply that the גמרא in נשך also deals with חמרא that by itself isn't להתקיים and that the difference in the סוגיות is that
- (1) The גמרא there deals with כלים דלוקה גרמו where חיוב of the מוכר is based on the קבלה by מוכר that אי תקפה ברשותי – it's a רבותא that this קבלה doesn't count as an agreement to pay what counts as רבית
- (2) While the משנה here deals with דמוכר where the חיוב of the מוכר isn't based on any קבלה by the מוכר – it follows that there's less of a רבותא here that there's no רבית דין
- b) תירוצ
- i) The words זוזי אחביתא in דנותן נשך suggest that לוקה with his זוזי bought יין as well as כליו דמוכר

דף צח.

גמרא ופליגא דר' חייא

דף צו. at "המוכר יין והחמיצה" of סוגיא of חלק ג' See

תד"ה מבושם

תוס' בד"ה מבושם כו' דודאי אם נמצא חומץ מצי א"ל כו' עכ"ל וכן צ"ל גבי מיושן אבל רשב"ם לקמן גבי מיושן לא פירש כן ודו"ק:

- 1) משנה
- a) גמרא as explained by the רישא
- i) כלים if he used his own מפסיד he's נתחמץ יין that was later לוקה buys because גרמו
- b) סיפא
- i) "צריך להעמיד לו עד העצרת" – "יין מבושם אני מוכר לך" מוכר says If a
- ii) "צריך להעמיד לו עד החג" – "יין מיושן אני מוכר לך" מוכר says If the
- 2) משנה of ביאור – ד"ה תנא at עמוד ב' on רשב"ם
- a) If the מוכר said "מיושן" the מוכר has אחריות if the יין is מחמיץ before the חג at the end of three years
- 3) תוספות
- a) יין מבושם on קשיא
- i) Presumably עצרת before מוכר has באחריות if the יין is צריך להעמיד לו עד העצרת means that the
- ii) but since we're dealing with כלים לוקה why can't מוכר say as in the רישא that כליך גרמו

b) תירוצ

- i) The יין – אחריות מוכר has no other means than for the מצה for which the מוכר must be ראוי to last until מבושם

4) מהרש"א

- a) the same קשיא and תירוצ ought to apply to יין מיושן – but we've seen that רשב"ם for יין מיושן says that the מוכר in fact has אחריות if the יין is מחמיץ before the חג at the end of three years

דף צח:

תוספות ד"ה ר' ישמעאל

[דף צח עמוד ב] בד"ה ר' ישמעאל כו' ו' על ח' ה"נ לענין חלוקת אחים כו' עכ"ל אבל במרדכי כתוב בשם ר"י דחלוקת אחים הוי ארבע על שש בבית חתנות ע"ש:

דף צט.

סוגיא דכרובים חלק א' רשב"ם ד"ה ומשני

[דף צט עמוד א] בפרשב"ם בד"ה ומשני הא קמ"ל כו' דהא למטה דידהו ולמעלה כו' עכ"ל הכי משמע ליה בכולה שמעתין דכנפי הכרובים לא היו עומדין בנס וק"ל:

1) גמרא

כרובים בנס היו עומדים שנאמר "וחמש אמות כנף הכרוב האחת וחמש אמות כנף הכרוב השנית עשר אמות מקצות כנפיו עד קצות כנפיו" – גופייהו היכא הוה קיימי אלא שמע מינה בנס היו עומדין

2) רשב"ם

- a) The עומדים בנס כרובים of the גופים means that the גמרא

3) מהרש"א

- a) עומדים בנס (and not the כנפים) emphasizes that only the גופים of the כרובים were בנס – because the גמרא discussed below deals with how without any נס the כנפים fit into 20 אמות in the היכל

סוגיא דכרובים חלק ב' רשב"ם ד"ה כנף הכרוב

בד"ה כנף הכרוב כו' ודילמא ביתא מעילאי רווח וקושית אחרות כו' עכ"ל היינו דפריך ודלמא זה כו' ודלמא באלכסונא כו' אבל ודלמא בולטין כתרנגולין כו' הוה פריך שפיר וק"ל:

1) הקדמה

- a) Refer again to the פסוק that "וחמש אמות כנף הכרוב האחת וחמש אמות כנף הכרוב השנית" – from which the גמרא according to רשב"ם derives that גוף הכרובים בנס היו עומדים

2) רשב"ם

a) Two מהלכים on the לימוד

i) First מהלך

(1) Must be that the גופים were בנס because otherwise the distance for each כרוב individually from the end of his first כנף through his גוף and then to the opposite end of his other כנף would have to be more than the 10 אמות (five for each כנף) taken by the כנפים alone

ii) Second מהלך

(1) Must be that the גופים were בנס because the space available for both כרובים together was 20 אמות and all 20 אמות were taken up by כנפים of the כרובים since each of the four כנפים took up 5 אמות

b) The second מהלך is correct because otherwise most of the קשיות of the גמרא (summarized below) that there was no need for a נס wouldn't apply – for example רבא asks (as noted below) "דלמא לא ה' נס וזה (כרוב אחד) שלא כנגד זה (כרוב שני) הוי קשיא" and for the first מהלך this is no קשיא because there still needs to be a נס on how the כנפים of each separate כרוב were only 10 אמות from end to end despite the גוף between them

3) גמרא

a) עומדים בנס כרובים on the מימרא that קושיות

i) אביי – דלמא בולטין כתרנגולין – דגוף הכרובין תלוין ה' מתחת לכנפיהן ולא איצטרכי לנס

ii) רבא – דלמא זה שלא כנגד זה הוי קיימי שהאחד עומד קרוב לארון ואחד משוך רחוק מן הארון קצת

iii) רב אחא בר יעקב – ודלמא באלכסונא הוי קיימי כמבואר בחלק ג'

iv) רב הונא ברי' דרב יהושע – דלמא ביתא מעילא רווח – דהבנין הולך ומתקצר למעלה ורחב יותר מכ' אמה

v) רב אשי – דלמא שלחופי ידיהו

4) רשב"ם of the first מהלך because רשב"ם note that the קשיא of אביי applies also for the first מהלך because the כנפים of each כרוב were only 10 אמות from end to end despite the גוף between them

סוגיא דכרובים חלק ג' רשב"ם ד"ה מתקיף לה רב אחא

בד"ה מתקיף לה רב אחא כו' כנגד דרומית מערבית כו' בקרן צפונית מזרחית כזה ... עכ"ל ולולי פירושו היה אפשר לפרש גם כן באלכסונא שכ"א מהכרובים היה עומד באלכסון:

1) רב אחא בר יעקב of קשיא – refer again to the הקדמה

ודלמא באלכסונא הוי קיימי

1) רב אחא בר יעקב of קשיא of the ביאור – רשב"ם

- a) The length of the היכל was 20 אמות but maybe both כרובים stood in one line along the diagonal of the היכל that was more than 20 אמות long – so that space was available for גופיהו
- 2) רב אחא בר יעקב of קשיא – another ביאור – מהרש"א
- a) Maybe there was space for גופיהו because each כרוב stood in its own אלכסון as in the ציורים in מהרש"א so that each כרוב formed one arm of a V – with the central point of the V directed at the ארון (as in the first ציור in מהרש"א) or directed opposite to the ארון (as in the second ציור in מהרש"א)

סוגיא דכרובים חלק ד' תוספות ד"ה מתקיף לה אביי

תוס' בד"ה מתקיף לה אביי כו' וי"ל מ"מ פריך כו' עכ"ל ק"ק כיון דע"כ עכ"פ כנפי הכרובים בנס היו עומדין משום דכ' בכ' היכי יתיב מנ"ל לשמואל למימר כלל דגוף הכרובים בנס היו עומדין אימא דהכל היה בכנפים וק"ל:

- 1) תוספות
- a) חלק ב' in אביי of קשיא to the קשיא
- i) Even if the כרובים were בולטין כתרנגולים so that גופיהו took up no space – it's still a נס that 20 אמות of כנפים fit into a space of exactly 20 אמות – because "עשרים בעשרים היכי יתיב"
- b) תירוצ'
- i) אביי accepts that there were נסים in the כנפים – he asks only that there's no proof that there were also נסים in the גופין
- 2) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Once תוספות establishes for אביי that כנפים had to be בנס – how did the עומד בנס derive that the גופים were בנס
- ii) Maybe the נס of the כנפים was that they took up so few אמות that space was left for the גופים as well as for the כנפים

דף צט:

רשב"ם ד"ה לא יכנס

[דף צט עמוד ב] בפירוש רשב"ם בד"ה ולא יכנס כו' דדמי להכנסת תגרין שזה כו' עכ"ל ועדיף מהכנסת תגרין דהא בסיפא קתני מכניס תגרין ואפ"ה קתני שם ולא יכנס מתוכה לשדה אחרת וק"ל:

רשב"ם ד"ה ד' קבין

בד"ה ד' קבין כו' ובריבוע מ' אמות וד' טפחים וג' אצבעות כו' עכ"ל מהרש"ל הגיה הפירושים ועשה רבוע כרצונו וחשב האצבעות מה' בטפח ואין ריבועו מכוון ממש כי יש בו יתרון יותר מחצי אצבע אבל זה הריבוע שבפירושים הישנים חשב האצבעות מד' בטפח

דהיינו בגודל והריבוע מכוון ממש כי הל"ג אמות וב' טפחים על נ' אמות אורך עושים אלף ותרס"ו אמות וד' טפחים אורך על רוחב אמה וכן הוא הריבוע של מ' אמות וד"ט וג"א וג' רבעי אצבעות ומשהו כו' כמו שכתוב בפירושים והוא כי מ' על מ' הוא אלף ות"ר אמות ואח"כ עשה זאת ועשה מהמותר שסביבו ס"ו אמות וד' טפחים אורך ברוחב אמה וחתך סביבו לחתיכות אמה אשר כ"א תהיה אורכה אמה ורוחבה ד"ט וג' אצבעות וג' רובע אצבע בזולת המשהו וקח לך ד' חתיכות כאלו וצרף אותן זו למעלה מזו ויהיה ג' אמות וטפח אחד וג' אצבעות צרף כל מ' החתיכות שמצד אחד (כזה) יהיה י"פ כחשבון הזה דהיינו סך הכל ל"ב אמות וה' טפחים וב' אצבעות ברוחב אמה וכן מ' החתיכות שמצד השני יהיה (כזה) צרף אותן יהיה סך הכל ס"ה אמות וה' טפחים אורך ואמה רוחב קח לך הקרן שהוא ד' טפחים וג"א וג' ר"א על ד"ט וג"א וגר"א ועשה ממנו אמה באורך ומתחלה קח הד' טפחים על ד"ט ואחר כך חתוך מצד אחד ג' אצבעות וג' רביעי אצבע רוחב באורך ד"ט והעמידהו מצד השני ויהיה אורכו ה' טפחים וג"א וחצי אצבע ברוחב ד' טפחים עוד קח מהקרן ג"א על ג"א חתוך אותו לששה חתיכות ויהיה כל חתיכה רוחב חצי אצבע ואורך ג"א צרף אותן ויהיה באורך י"ח אצבעות ורוחב ח"א והעמידהו ג"כ שם רוחבו לרוחב הד' טפחים יהיה מכוון אמה אורך וד"ט רוחב וישאר לך ב' אצבעות אורך וח"א ברוחב עוד קח לך מהקרן ג"א אורך ברוחב ג' רביעי אצבע אשר מצד אחד והעמידהו אצל הג"א אורך ברוחב גר"א אשר מצד אחר ויהיה רוחבו אצבע וחצי אצבע באורך ג"א חתוך אותו לג' חתיכות וצרף אותן זו למעלה מזו ויהיה אורכו ט' אצבעות רוחב ח"א וצרף אותן עם הב' אצבעות ברוחב ח"א שכבר נשאר ויהיו בידך י"א אצבעות באורך ח"א רוחב עוד קח לך מהקרן ג' רביעי אצבע על ג' רביעי אצבע חתוך ממנו רביע אצבע ברוחב וג' רביע באורך והעמיד רוחבו לאורך הג' רביע אצבעות אצבע וח"א רוחב ויהיה אצבע באורך וח"א רוחב וישאר לך רביע אצבע על רביע אצבע וצרף מאצבע אורך ברוחב ח"א עם הי"א אצבעות יהיה לך י"ב אצבעות אורך ברוחב ח"א חתוך אותו לשנים ויהיה באורכו כ"ד אצבעות דהיינו אמה ברוחב רביע אצבע העמידהו על הד' טפחים ויהיה אמה אורך על ד"ט ורביע אצבע רוחב העמידהו על הס"ה אמות וה' טפחים שכבר בידך יהיה לך ס"ו אמות וג' טפחים ורביע אצבע ברוחב אמה הרי לך זה החשבון אינו חסר מחשבון דלעיל רק טפח בפחות רביע אצבע ואם יהיה חסר טפח יהיה המשהו מכוון חלק אחד מעשרים באצבע חוץ מהקרן אבל השתא דאינו חסר רק טפח פחות רביע אצבע לא יהיה המשהו חלק אחד מעשרים באצבע גם עוד יחסר מההוא טפח הרביע אצבע על ר"א שנשאר כבר בידך מהקרן וע"כ המשהו פחות מחלק אחד מעשרים באצבע וזה הוא ברור הארכתי לאינם יודעים בחכמת תשבורת ודו"ק:

1) רשב"ם¹ toם הקדמה

- a) A מהרש"ל (who says טפח is one-sixth of an אמה and is equal to five אצבעות for רשב"ם (who says רשב"ם deals with ordinary אצבעות) and four אצבעות for מהרש"א (who says רשב"ם deals with גודלין that are wider than ordinary אצבעות)
- b) The area of a בית סאה is 50 אמות by 50 אמות or 2,500 square אמות
- c) A קב is $1/6^{\text{th}}$ of a סאה – it follows that the area needed to plant קבין ד' is two thirds of the area needed to plant a סאה – namely $2/3$ of 2,500 square אמות or 1,666.67 square אמות

2) רשב"ם

- a) Each side of a square that has an area of 1,666.67 square אמות has a length that for the גרסא of מהרש"ל is 40 אמות and 4 טפחים and four אצבעות plus a מעט יותר – and that for the גרסא of מהרש"א is 40 אמות and 4 טפחים and three and $\frac{3}{4}$ אצבעות plus a מעט יותר
- 3) חשבונות of the ביאור
- a) The side of a square that has an area of 1,666.67 square אמות is the square root of 1,666.67 square אמות, or 40.8246 אמות – 40.8246 אמות are the same as 40 אמות plus 4 טפחים plus .95 טפה
- b) To convert .95 טפחים into אצבעות – for מהרש"ל multiply by five to yield 4.75 אצבעות – for מהרש"א multiply by four to yield 3.88 אצבעות
- c) It follows that the length of each side of the square
- i) For מהרש"ל is 40 אמות and 4 טפחים and 4.75 אצבעות – and this is why מהרש"ל is "ריבוע מ' אמות וד' טפחים וג' אצבעות ומעט יותר" רשב"ם in גורס
- ii) For מהרש"א is 40 אמות and 4 טפחים and 3.88 אצבעות – and this is why מהרש"א is "ריבוע מ' אמות וד' טפחים וג' אצבעות ומעט יותר" רשב"ם in גורס
- 4) מהרש"א
- a) Since the "מעט" (.13) by which 3.88 אצבעות is more than $3\frac{3}{4}$ אצבעות – is smaller than the מעט (.75) by which 4.75 אצבעות is more than 4 אצבעות
- b) It's more מסתבר to say for רשב"ם that a טפה is 4 אצבעות than to say that a טפה is 5 אצבעות

דף ק.

גמרא ור"א במאי קני

[דף ק עמוד א] בגמרא ור"א רבים במאי קנו כו' נ"ל השתא דלא מוקי להא דר"א כשאבדה להן דרך הא דלא הדר לאקשוויי לר"א רבים גזלנים נינהו משום דלמאי דמסיק טעמא דמתניתין משום דרב יהודה מצר שהחזיקו כו' דמדשתק להם להחזיק בו מחל להם איכא למימר נמי לר"א דודאי לאו גזלנים נינהו אלא מדשתק מחל להם אלא דקשיא ליה לר"א במאי קנו ליה דמאי חזקה עשו בהילוך וק"ל:

- 1) רבים שבררו דרך לעצמם מה שבררו בררו ר' אליעזר – ברייתא
- 2) גמרא
- a) וכי רבים גזלנים נינהו – ר' אליעזר to קשיא
- b) "רבים שאבדה להן דרך באותה שדה" only for דין ר' אליעזר – תירוצ
- 3) רבה בר רב הונא of שיטה – גמרא of המשך
- a) לא אבדה להן דרך even where דין ר' אליעזר
- b) – and רבים are "מצר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקלו דמדשתק מחל להו" חכמים hold that then קונה the דרך by a חזקה whose details aren't relevant here

4) מהרש"א

a) קשיא

i) Now that ר' אליעזר says that ר' רבה בר רב הונא doesn't rely on אבדה להן דרך באותה "וכי רבים גזלינן הן" ר' אליעזר remains קשיא – שדה

b) תירוצ

i) and ר' אליעזר between מחלוקת – חכמים the same as מחילה ר' אליעזר relies on קנין while (הילוך meaning) "בירור" ר' אליעזר says that חכמים is that חכמים say that חזקה is needed for קנין

דף ק:

גמרא בית הקברות בשבת מאי בעי

[דף ק עמוד ב] שם בית הקברות בשבת מאי בעי כו' כתב הנ"י וא"ת אמאי לא פריך נמי יום ראשון בשבת מי איכא תירץ הר"ש כו' עכ"ל ע"ש והיינו מה שפרש"ם דבאנינות הלילה הולך אחר יום אבל בדפוסים חדשים הגיהו בגמרא נמי הקושיא מביום ראשון וכמ"ש מהרש"ל וא"א לומר כן דא"כ עיקר התירוצ דהלילה הולך אחר היום חסר מן הספר אלא שהקושיא רק משבת דסתם קבריהם רובם היו רחוקים מהעיר חוץ לתחום ומש"ה פריך מעמד ומושב בבית הקברות בשבת מי איכא דא"כ איך יחזרו שוב לעירם בשבת ומשני בעיר הסמוכה לבה"ק ואמטויה בבין כו' דאי אמטויה מבע"י ודאי הוה עבדי שם בבה"ק מעמד ומושב אז מבע"י וק"ל:

1) יום and only on בית הקברות and only in the מת for a מושבות and מעמדות – הקדמה קבורה – meaning on the same day as the

2) שבת and מושבות may be made on ברייתא –

3) גמרא

a) "ואי אמרת בבית הקברות וביום א' יום ראשון – מהרש"ל of גרסא according to the קשיא "namely the קבורה couldn't have occurred on שבת so שבת can't be בשבת מאי בעי" – in short – יום ראשון לקבורה

b) "בעיר הסמוכה לבית הקברות דאמטויהו בבין השמשות [בסוף יום ששי]" – תירוצ

4) it still מושבות and מעמדות but for "שבת" as בין השמשות ברייתא – רשב"ם" for אנינות "הלילה הולך אחר היום" because (קבורה) יום ששי counts as

5) נימוקי יוסף based on מהרש"א

a) – but the גרסא of יום ראשון לקבורה can count as שבת answers correctly how רשב"ם "יום ראשון בשבת מאי בעי" itself asks גמרא that the מהרש"ל עיקר because the דוחק "יום ראשון בשבת מאי בעי" (אנינות for הלילה הולך אחר היום) קשיא to this תירוצ חסר מן הספר

b) Must be that

i) meaning if "בית הקברות בשבת מאי בעי": גרסא of the קשיא is as in our גמרא עיר afterwards to their שבת how will people return afterwards to their מעמדות ומושבות that לתחום is מן הסתם

- ii) and the גמרא answers that השמשות בבין הקברות ואמטיוהו when there is still time to be חוזר before שבת
- 6) מהרש"א of המשך
- a) גרסאות for both קשיא
- i) The גמרא could have answered more simply that the ברייתא deals with מעמדות and מושבות that are made השמשות – why does the גמרא add that אמטיוהו בבין השמשות
- b) תירוצ
- i) If מבעוד יום and מבעוד יום would מעמדות ומושבות the אמטיוהו מבעוד יום and not השמשות בבין

תד"ה ורומן ז' חלק א'

תוס' בד"ה ורומן ז' כו' אבל מדרבנן מיהא טמא כו' כדאמר התם דגזרו עליהן כו' עכ"ל מתוך שמעתין נמי מוכח דמדרבנן מיהא טמא מהא דפריך ותו הא דתנן חצר הקבר כו' אלא שהוצרכו לאתויי מהתם דמפורש טעמא דגזרו כו' וק"ל:

- 1) משנה
- a) חצר הקבר העומד בתוכו טהור
- 2) גמרא
- a) It follows that מת כוכי can't be dug under the חצר of a הקברות because otherwise there'd be טומאת אהל for a person who's עומד in the חצר
- 3) תוספות as explained by רשב"ם
- a) are made seven טפחים high to leave a פותח טפה between the מת and the top of the חוצץ לפני that's אוהל the top of the ארון because then מדאורייתא counts as an אוהל
- 4) תוספות
- a) A גמרא in ברכות teaches that מדרבנן the טומאה is ועולה anyway
- 5) מהרש"א
- a) קשיא
- i) גמרא ought to prove that מדרבנן the טומאה is ועולה also from our גמרא where we established that if כוכין were dug under the חצר their טומאה would be even though כוכין are רומן ז' and there is a פותח טפה
- b) תירוצ
- i) גמרא there explains that גמרא in ברכות prefers to rely on the גמרא because the גמרא is טומאה even where there is a פותח טפה

תוספות ורומן ז' חלק ב' בא"ד ביב שהי' קמור

בא"ד ביב שהוא קמור כו' יש בו פותח טפה כו' הבית טמא כו' אף על פי שיש בו פותח טפה בוקעת כו' עכ"ל לכאורה למאי דתני התם גבי ביב טומאה בבית מה שבתוכו טהור לפי שדרך טומאה לצאת ואין דרך טומאה ליכנס כדקתני בההיא דשידת המגדל אדרבה יש להוכיח בהיפך דל"ל טעמא שדרך טומאה לצאת ת"ל שבוקעת ועולה כמו שכתבו לקמן בההיא דשידת המגדל וי"ל דודאי כזית טומאה שבביב אף אם אין ביציאתה טפה אין דרך הטומאה לצאת דרך הבית רק שיורדת עם השופכים לר"ה ואין הבית טמא אלא משום דטומאה בוקעת ועולה כפי' הר"ש שם ולא קאמר התם לפי שדרך טומאה לצאת כו' אלא לתת טעם אסיפא דמילתא טומאה בבית מה שבתוכו טהור לפי שדרך טומאה לצאת כו' אבל בההיא דשידת המגדל ודאי דאיכא לטמא משום שדרך טומאה לצאת כו' והכי אמר בהדיא בפרק העור והרוטב דארישא דמילתא נמי קאי לטמא הבית משום שדרך טומאה לצאת כו' ואהא קשיא להו שפיר דל"ל לתלמודא למימר התם הכי ת"ל מטעם דבוקעת ועולה כדאמר התם אסיפא ע"ש ודו"ק:

1) ריב"ם of שיטה

- a) The applies only to an that an ארון that's פותח טפה isn't מפני הטומאה that an ארון that's סתום

2) תוספות in ר"י

- a) ריב"ם of שיטה to the ראי'

i) – מסכת אהלות in משנה

ביב שהוא קמור תחת הבית ויש בו פותח טפה וביציאתו אין בו פותח טפה
טומאה בתוכו הבית טמא לפי שדרך הטומאה לצאת

- ii) It's the בית is פותח טפה ביב is that the משנה means that even though the סתום because a ביב that's "counts as

- b) ריב"ם of שיטה to the קשיא

i) Second in משנה – מסכת אהלות

תיבת מגדל שיש בה פותח טפה ואין ביציאתו פותח טפה וטומאה בתוכה מה
שבבית טמא לפי שדרך טומאה לצאת דרך הבית

- ii) For the בית should be טמא even if because a מגדל is that the ריב"ם counts as סתום אין ביציאתו פותח טפה that's

3) מהרש"א

- a) ביב on משנה from the ריב"ם to the ראי' קשיא

i) the same as the ריב"ם from the משנה on – why is it relevant in
the משנה on ביב that "if the בית is טמא anyway because טומאה
בוקעת ועולה

b) תירוצ

- i) For the בית is טומאה in fact טומאה בתוכו ביב but is השופכים to יורדת עם
and that's why it's only because the טומאה is טהור רשות הרבים

is לפי שדרך טומאה לצאת mentions ביב on משנה the only reason – טמא is because this is important (for a reason not relevant here) to the סיפא of the טומאה בבית on משנה

- ii) Contrast the משנה on מגדל for which the גמרא in העור והרוטב says that the בית is טמא only because לצאת טומאה דרך

תופסות ורומן ז' חלק ג' בא"ד ור"י נמי

[דף ק עמוד ב] בא"ד ור' יוסי נמי אמאי פליגי התם ומטהר כו' והא טומאה בוקעת ועולה כו' עכ"ל לפי הסוגיא שם דאמרין דבתרתי פליגי בפותח טפח דקאמר ת"ק הבית טמא מפני שדרך טומאה לצאת ור"י מטהר מפני שיכול כו' ובאין בה פותח טפח נמי פליגי אפילו בפתחה לחוץ דת"ק מטמא משום דטומאה בוקעת ועולה ור"י מטהר דאין טומאה בוקעת ועולה כלל והשתא מדברי ת"ק קשיא להו שפיר לפירב"ם דטומאה בוקעת ועולה אפי' בפותח טפח היכא שאין ביציאתה טפח למה ליה למימר טעמא שדרך טומאה כו' ת"ל דטומאה בוקעת ועולה אבל צ"ע מאי קשיא להו מר"י לפירב"ם דהא ר"י בהדיא אית ליה דטומאה אינה בוקעת ועולה אפילו באינו פותח טפח ויש ליישב בדוחק ודו"ק:

- 1) תנא קמא and holds that if מחולק on the קמא is ר' יוסי – תיבת מגדל on אהלות in משנה of the המשך if there's טומאה in the מגדל the בית is טהור because the טומאה can be יוצא חצאין (the פרטים of יוצא חצאין aren't relevant here)
- 2) ריב"ם to קשיא – תוספות
  - a) טומאה בוקעת ועולה anyway because טמא is הבית should have held that ר' יוסי
- 3) תוספות of קשיא to the פירכא – מהרש"א
  - a) holds that טומאה isn't even where there is no פתח טפח ר' יוסי

דף קא.

רשב"ם ד"ה הכל לפי הסלע

בפרשב"ם בד"ה הכל לפי כו' ולשון התוספתא מוכיח כו' ר"י אומר בסלע הבא בידו פותח כו' עכ"ל נ"ל לפי מה שפירשו הרמב"ן והרע"ב וכן נראה גם מפ' רשב"ם דלגבי מקבל מחמירין בסלע הבא בידים דבעי לחפור לו יותר כיון שהוא נוח לחפור ולזה קאמר ר"י דודאי בסלע קשה אין למקבל לעשות רק מערה אחת מצד א' של חצר אבל בסלע הבא בידים צריך המקבל לעשות לו ב' מערות מצד אחד של חצר וא"ל א"א מחצר א' שהוא רחב שש לבא מצד א' לב' המערות והדברים ברורים ודברי מהרש"ל דחוקים בזה ואין להאריך וק"ל:

- 1) משנה
  - a) For רבנן as in the first ציור in רשב"ם – a בית הקברות has two מערות each 6 אמות long and 4 אמות wide – one to the right side ("מזרח") of the חצר and the other to the left side ("מערב") of the חצר – and a total of 16 כוכין are dug into the מערות
  - b) For שמעון as in the second ציור in רשב"ם – a בית הקברות has four מערות one in each direction and a total of 42 כוכין are dug into the מערות

- c) Similarly רבנן and שמעון ר' disagree on how many מערות and כוכין need to be dug by a מקבל who has undertaken to be חופר a בית הקברות
- d) הכל לפי הסלע – רבן שמעון בן גמליאל
- 2) מהרש"א as understood by הכל לפי הסלע of ביאור – רשב"ם
- a) – סלע קשה in כוכין less חופר can be works harder than usual and a מקבל for more easily and needs to be חופר more כוכין
- b) This applies also to מערות as proved by the following תוספתא
- ופותח לתוכה שתי מערות ר' שמעון אומר ד' לד' רוחותי ר' יהודה אומר בסלע הבא בידו פותח את שתיהן מרוח אחת אמרו לו אי אפשר לר' שמעון נושאי המטה עוברים על גבי המערות
- 3) תוספתא from the רשב"ם of ראי' of the ביאור – מהרש"א
- a) רבנן says that בא בידים that's not קרקע only in יהודה ר' who relies on רשב"ם a מקבל needs to be חופר only one מערה in מזרח and one מערה in מערב but in סלע – מערב in מזרח and two in מערב the מקבל needs to be חופר two מערות
- b) רבנן mentions that רשב"ם – רשב"ם of ראי' and not directly relevant to the תוספתא disagree with יהודה ר' because if two מערות are on the same side of the חצר neither מערה would have an opening that's directly opposite the החצר
- c) תוספתא in the ר' שמעון of שיטה also רשב"ם mentions the בדרך אגב

סוגיא דהני תרי כוכין חלק א' רשב"ם ד"ה ותו

בד"ה ותו דאת"ל כו' כתב אי לגואי בתוך כו' עכ"ל לפי אותה גירסא ל"ג ותו הא דתנן כו' אלא דגרסינן ואי לבראי הא תנן כו' וצ"ל לאותה גירסא דלא מתדשי כ"כ מבראי כמו מגואי וק"ל:

- 1) חצר הקבר העומד בתוכו טהור – מסכת סוטה in משנה
- 2) ר"ח here as understood by גמרא
- a) שאלה
- i) Can a כוך can be dug "מאבראי" below the חצר
- b) תשובה
- i) – אי לבראי הא קמיתדשי the נושאי המטה in the חצר will step over the כוך that's below the חצר
- ii) And besides – people who step on the חצר will be נטמא טומאת אהל by the כוך – העומד בחצר טהור that says משנה contrary to the
- 2) מהרש"א as explained by רשב"ם in ספרים שלנו of גרסא according to the גמרא
- a) שאלה
- i) Can a כוך be dug "מגואי" (below the מערה) or מאבראי (below the חצר)
- b) תשובה

- i) **כך** that's in the **חצר** will step over the **נושאי המטה** – אי לגואי הא קמיתדשי **מעה** below the
  - ii) **כך** – by the **נטמא טומאת אהל** will be **חצר** people who step on the – אי לבראי **משנה** that says **טהור** העומד בחצר
- 3) מהרש"א
- a) For the **חצר** than on **מיתדשי** it must be that there is less **ספרים** שלנו of גרסא **מעה** and this is why the **גמרא** asks **והא קמיתדשי** only for **לגואי**

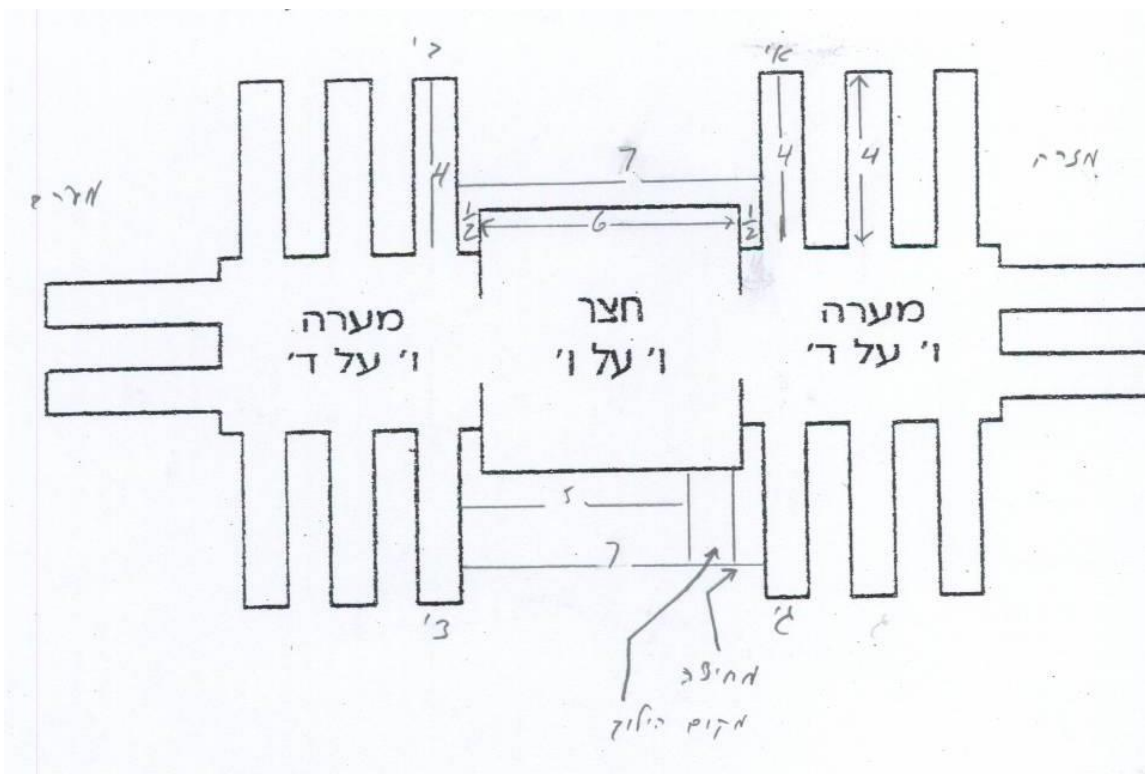
תד"ה ורחבן ו'

תוס' בד"ה ורחבן ו' כו' שהאדם תופס כו' מקוה אינו אלא אמה כו' עכ"ל ר"ל אלא אמה על אמה בצמצום לפי חשבון ים של שלמה ולאפוקי כל אמות דשמעתין אין מצומצם כמ"ש התוס' לקמן וק"ל:

תד"ה ותו התנן

בד"ה ותו התנן כו' וא"ת לר"ש היכי אזיל כיון כו' דמת תופס ד' אמות כו' עכ"ל ולרבנן לא תקשי להו כיון דאין בין כוך שבמעה זו לכוך שבמעה אחרת באורך המעות רק ז' אמות אם כן היכא דקאזיל הולך בתוך ארבע אמות לכוך די"ל דעושה מחיצה א' אצל הכוך שבמעה א' והולך מצד זה אבל לר"ש א"א לעשות ב' מחיצות באמה א' שבין ב' כוכין ולילך ביניהם וק"ל:

- 1) **הקדמה First**
  - a) A **מת** is **מטמא** any person who is within four **אמות** of the **מת** and isn't separated from the **מת** by a **מחיצה**
- 2) **הקדמה Second**
  - a) **חצר הקבר** העומד בתוכו **טהור**
- 3) מהרש"א
  - a) In the following **ציור** for **רבנן** there is one **אמה** between neighboring **במזרח** and one **אמה** between neighboring **במערב**

b) note that

- i) if a מחיצה is made to the left of ג' – כוך ג' – then to the left of the מחיצה a person has a מקום הילוך בטהרה to the חצר that's more than 4 אמות distant from ד' כוך ד' and is separated by the מחיצה from ג' כוך ג' – as a result it's relevant that the person continues to be טהור if he enters the חצר
- ii) but – for שמעון ר' who holds as in the ציור in ג' חלק ג' that to approach the חצר a person must pass between two כוכין that are an אמה apart – תוספות asks that there's no way for a person to enter the חצר without already having becoming טמא since in the one אמה between two כוכין there isn't enough space to place two parallel מחיצות for a בטהרה מקום הילוך between the מחיצות

תוספות בא"ד ופירש הקונטרס

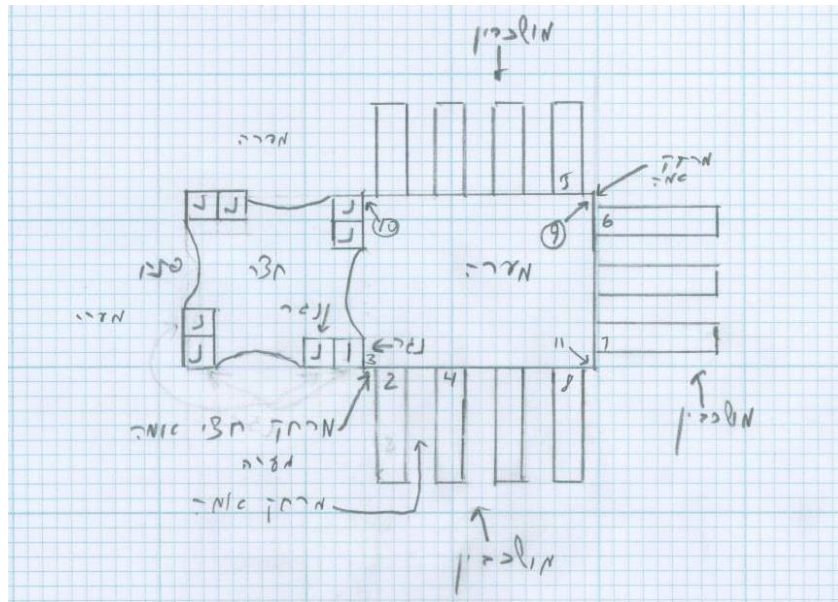
בא"ד ופ"ה דאזיל שם בשידה כו' ובד"ה דעביד להו כו' דאי לאו הכי א"א דלא כו' כצ"ל:

סוגיא דהני תרי כוכין חלק ב' תד"ה דעביד להו

בד"ה דעביד להו כו' ועוד יש ליתן טעם כו' ולקצר דא"כ רחבה ה' כו' לר"ש כו' ולרבנן נמי דליכא כוכין כו' עכ"ל וכ' מהרש"ל ולהרויח חצי אמה באורך כו' דדרך לוותר עכ"ל הם דברים דחוקים מצד עצמו ואין להאריך אבל הנראה דהשתא נמי סברתם זאת דלא חלקו חכמים בשוכבין קיימת ור"ל דלגבי רוחב יש ליתן טעם דבעו חצי אמה מן הקרן ולא חלקו חכמים בשוכבין מלעשות כן גם באורך להניח חצי אמה בכל קרן ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) As in the ציור in רשב"ם – שמעון ר' says that the חצר of a בית הקברות opens into a מערה in each direction
- b) The following ציור shows the layout for שמעון ר' of the חצר and a מערה that's to the מזרח of the חצר – each small square represents אמה $\frac{1}{2}$ – the 11 כוכין that extend from the מערה horizontally are called מושכבין

2) הקדמה

- a) At this point the גמרא holds that the final two כוכין are placed נגר – vertically into the ground – at the places marked in the ציור with a נ
- b) Note that the top surface of each כוכין נגר takes up 1 square אמה parallel to the surface of the חצר – there are three כוכין נגר on each side of the חצר so that on each side of the חצר these כוכין need three אמות of space – each side of the חצר also has a פתח that's three אמות long – it follows that each side of the חצר has to be at least 6 אמות long
- c) Note also that parallel neighboring מושכבין (for example 2 and 4) are one אמה distant from each other

3) תוספות

- a) Note that 1 כוכין נגר is only $\frac{1}{2}$ אמה distant from 2 מושכבין
- b) קשיא
  - i) why isn't $\frac{1}{2}$ אמה also enough to separate neighboring parallel מושכבין
- c) תירוצ'
  - i) The כוכין מושכבין that lie parallel to each other need an אמה between them for stability – contrast כוכין נגר that is $\frac{1}{2}$ אמה distant from 2 כוכין only בראשו and the two כוכין separate further as the כוכין נגר extends downward and 2 כוכין extends outward horizontally – because of the increased stability a $\frac{1}{2}$ אמה separation is enough at their closest point

d) קשיא

- i) 7 כוך and 8 כוך in their קרן also separate as one extends to דרום and the other extends to מזרח – and the same applies also to 3 כוך and 6 כוך in their קרן – why does each כוך in these pairs need to be separated by two אמה $\frac{1}{2}$ from the other כוך as in the ציור – when the separation can be reduced to אמה $\frac{1}{2}$ by reducing the רוחב of the מערה by a full אמה by removing a אמה $\frac{1}{2}$ strip that extends from point 9 to point 10 and another אמה $\frac{1}{2}$ strip that extends from point 3 to point 11

e) תירוץ First

- i) לא חלקו חכמים בשוכבין

f) תירוץ Second

- i) The width of the מערה runs alongside the חצר and we've established that the חצר needs to be 6 אמות on each side

4) מהרש"ל

a) קשיא

- i) Then why not reduce the separation between the כוכין מושכבין at the קרן by reducing the **length** of the מערה by removing the אמה $\frac{1}{2}$ strip that runs from 9 to 11

5) מהרש"א

- a) The first תירוץ of תוספות applies also to this קשיא – לא חלקו חכמים בשוכבין

דף קא:

סוגיא דהני תרי כוכין חלק ג' רשב"ם ד"ה יש מפרשים

[דף קא עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה י"מ שיטה כו' ומשני במעמיק כו' עכ"ל יש מקשים לשיטה זו כיון דע"כ כל כוכין דד' המערות לר"ש איירי במעמיק דהיינו בב' אמות וב' טפחים זו ע"ג זו דכל כוך רומו שבעה וא"כ הנך ב' כוכין בקרן זויות דעביד להו נמי במעמיק ע"כ נמי בב' אמות ושני טפחים אחרים זו ע"ג זו כי היכי דלא נגעו אהדדי ולא בכל שאר כוכין דמערה וה"ל ד"א וד"ט והלא כל המערה לא היתה גבוה רק ד"א כמו שפרשב"ם לעיל בשם התוס' ויש לומר דההיא תוספתא מתנייא לת"ק דר"ש אבל רבי שמעון דמוסיף באורך ורוחב המערה מוסיף נמי בגובהו ועוד יש לומר במעמיק דגבי מערות שמעמיק המערות אחת יותר מחברתה ותו לא מידי ודו"ק:

1) גמרא of the המשך

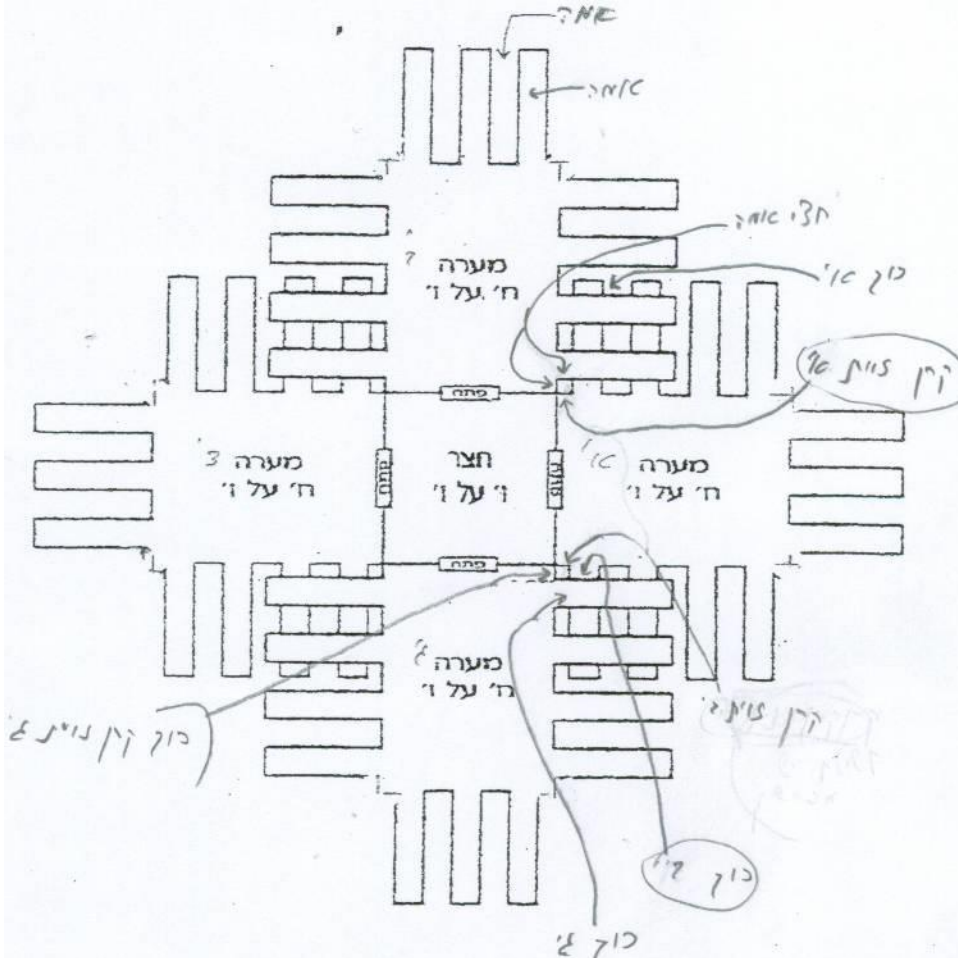
- a) The גמרא is מפרך the תירוץ of "דעביד להו כעין נגר" and explains instead for שמעון ר' that the two כוכין that aren't מושכבין "זוית" מושכבין
- b) שקלא וטריא

והא קא נגע

אמר רב אשי במעמיק דאי לא תימא הכי ד' רוחות לר' שמעון היכי עביד להו
במעמיק הכי נמי במעמיק

2) גמרא of the תירוצ' of יש מפרשים ביאור – רשב"ם

- a) "קרן זוית" means כוכין that extend from the $\frac{1}{2}$ אמה spaces that are marked "קרן זוית" in the following ציור – for example from the $\frac{1}{2}$ אמה space marked 'א' כוך a קרן זוית extends to צפון from מערה א' – and from the $\frac{1}{2}$ אמה space marked 'ב' כוך a קרן זוית extends to דרום from מערה א'

b) "הא קא נגע" of קשיא

i) Since each of these כוכין בקרן זוית is one אמה wide and

(1) there is only a $\frac{1}{2}$ אמה space at 'א' קרן זוית between the חצר and 'א' כוך מושכב of מערה א' and

(2) there is only a $\frac{1}{2}$ אמה space at 'ב' קרן זוית between the חצר and 'ב' כוך מושכב of מערה א'

ii) The 'א' קרן זוית of מערה א' that extends לצפון will extend sideways into 'א' כוך of מערה א' that also extends לצפון – and the 'ב' קרן זוית of מערה א' that extends לדרום will extend sideways into 'ב' כוך of מערה א' that also extends לדרום

c) במעמיק דאי לא תימא הכי וכו' answers רב אשי

i) Meaning

(1) The 'א' כוך that extends לצפון from 'א' מערה is dug below 'א' כוך that also extends לצפון

(2) And the 'ב' כוך that extends לדרום from 'א' מערה is dug below 'ב' כוך that also extends לדרום

(3) 'ר' שמעון must anyway hold that – to avoid colliding with each other – intersecting כוכין for neighboring מערות (for example 'ב' כוך from 'א' מערה that intersects with 'ג' כוך from 'ג' מערה) must be dug בהעמקה one below the other

3) מהרש"א

a) הקדמה First

i) We established at תד"ה ורומן ז' that the height of each כוך is 7 טפחים – it follows that where 'ב' כוך from 'א' מערה intersects with 'ג' כוך from 'ג' מערה and one is below the other – the two כוכין will together use up 14 טפחים of the four מערות height of the אמה

b) הקדמה Second

i) 'א' כוך that extends לדרום from 'א' מערה must be at a different level than 'ב' כוך – this yields a third level of כוכין

c) הקדמה Third

i) 'ג' כוך extends למזרח אמות 4 from 'ג' מערה and would collide with 'ב' כוך unless there is a fourth level of כוכין for a total of 28 טפחים or 4 אמות and 4 טפחים

d) קשיא

i) כותל מערה is based on the תוספתא רשב"ם says עמוד 'ב' on רשב"ם is only four אמות

e) תירוצ' First

i) The תוספתא follows רבנן – but for 'ר' שמעון the height of מערה is greater – the same as 'ר' שמעון in general has greater שיעורים for רבנן בית הקברות

f) תירוצ' Second

i) כותל מערה is in fact made of side by side כוכין that extend from the same מערה – but כותל of the כוכין that intersect from different levels of their כותל is done by making one of these כותלין begin at a lower level than the other – so that no כותל needs more than four אמות of height

סוגיא דהני תרי כוכין חלק ד' רשב"ם בא"ד ומיהו

בא"ד ומיהו בכל המערה לא היה מצריך ר"ש כו' משום דבכאן סמוך לחצר הוי הקרקע קשה שאינו חופר כלל כו' עכ"ל דבר תמוה הוא מה שייך כאן סמוך לחצר שהרי זה הכוך הולך מצדו באורך לחלל מערה שניה ואינו נוגע בשום צד לקרקעות החצר רק קרן הכוך נוגע בקרן החצר ואדרבה כל שאר הכוכין יש להן מכל צד באורך קרקע מב' הצדדין של אורך ואין להן חלל רק מצד הרוחב כלפי המערה ואפשר דמה"ט לא חש הרשב"ם לתירוצ' זה וחזר והקשה ועוד אם כן למה אינו עושה כן בכל המערה כו' וחזר לתרץ בע"א וא"ת מפני שאינו רוצה לעשות כוך תחת כוך כו' דהיינו משום בזיון ודחה ליה דבע"כ כוך זה כו' הלא יש ע"ג כו' ומזה ניחא לפירושו שפירש דקרן זוית היינו באחורי המערה דודאי דכל היכא דמעמיק והולך כולה באותו צד ששאר הכוכין הולכין הוא מקלקל משא"כ במעמיק דד' המערות לר"ש דזה הולך שתי וזה הכוך הולך ערב אבל לבזיון כוך תחת כוך לא חייש ודו"ק:

1) רשב"ם

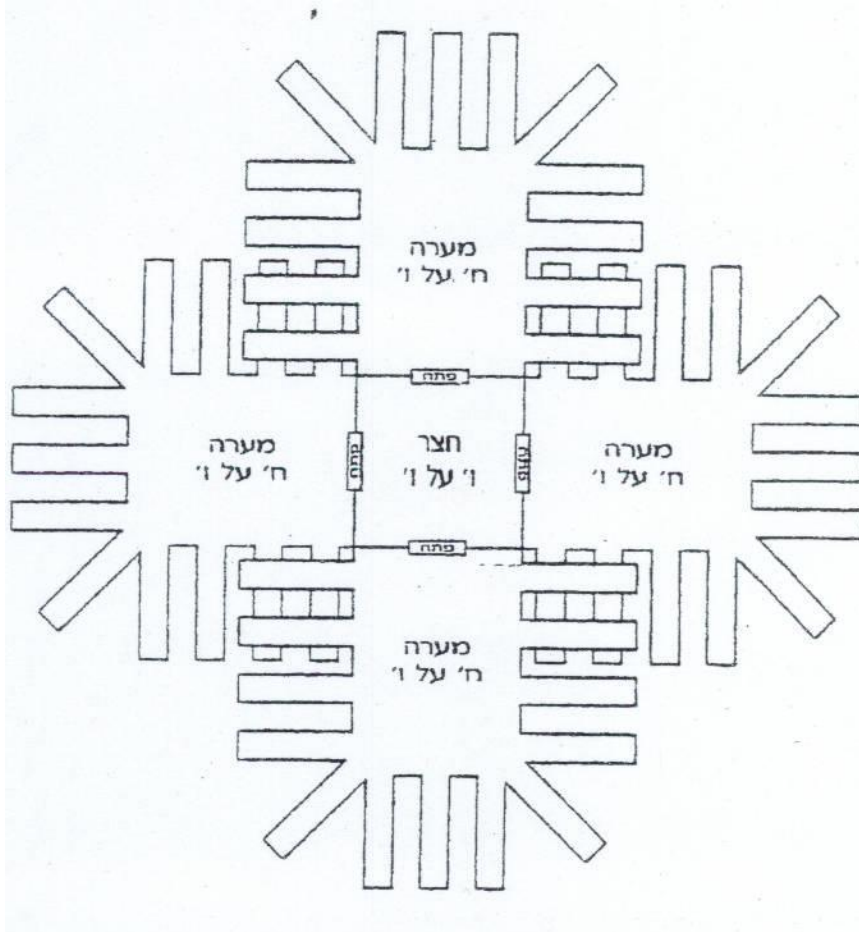
- a) חלק that's set out in the prior of שיטה to קשיא
  - i) כוך מושכב א' with כוך קרן זוית א' is effective to avoid a collision of – why doesn't שמעון ר' permit two levels of מושכבין that extend one on top of the other from each כותל throughout the מערה
- b) תירוצ'
  - i) כוכין because these כותל are at an especially stable part of the חצר and there are no חפירות in the חצר
  - ii) Contrast those כוכין מושכבין that have כוכין מושכבין on both their sides and that would be less stable if there were כוכין below them
- c) dismisses this תירוצ' without explaining why

2) מהרש"א

- a) Here's why רשב"ם dismisses the תירוצ'
  - i) Although כוך קרן זוית א' originates at a point where the חצר is on its left side – still the כוך then extends for its full length to the right of מערה ב' that is entirely hollowed out
  - ii) Contrast כוך מושכב א' (the same as all other מושכבין) that throughout its length abuts on no חלל other than the חלל of the מערה at "רחבן" – meaning at the origination of the כוך that's only one אמה by one אמה
- b) רשב"ם then proposes this תירוצ' for מפרשים
  - i) The reason that שמעון ר' doesn't permit two-level מושכבין is that this is a בזיון המת
  - ii) כוך קרן זוית א' that ר' שמעון say for מפרשים dismisses this תירוצ' because ר' שמעון and כוך א' extend from the same כותל at two different levels and yet שמעון doesn't say this is a בזיון המת

3) לשון אחרון – רשב"ם

- a) means the two כוכין that in the following ציור emerge from each מערה at 45 degree angles from the two corners of the מערה at the far end of the חצר away from the מערה

- b) The גמרא then asks that although for most of their length the two new כוכין for each מערה aren't נוגע the neighboring כוכין still they are נוגע the neighboring כוכין at the point where they emerge from the מערה
- c) And the גמרא answers "במעמיק" in the sense that the further the כוכין extend from the מערה the deeper they descend
- d) The גמרא adds that שמעון ר' anyway needs to rely on במעמיק to explain (the same as we've established for מפרשים) why כוכין מושכבין don't collide where they intersect at right angles (one running שתי and the other running ערב) shortly after they emerge from neighboring מערות – as in the ציור in ג' where כוכ' ב' and its neighbor in א' run לדרום against כוכ' ג' and its neighbor that run למזרח from מערה ג' – מערה ג' refers to these העמקות as the שמעון דזה הולך שתי וזה הכוכ הולך ערב

4) מהרש"א

- a) קשיא

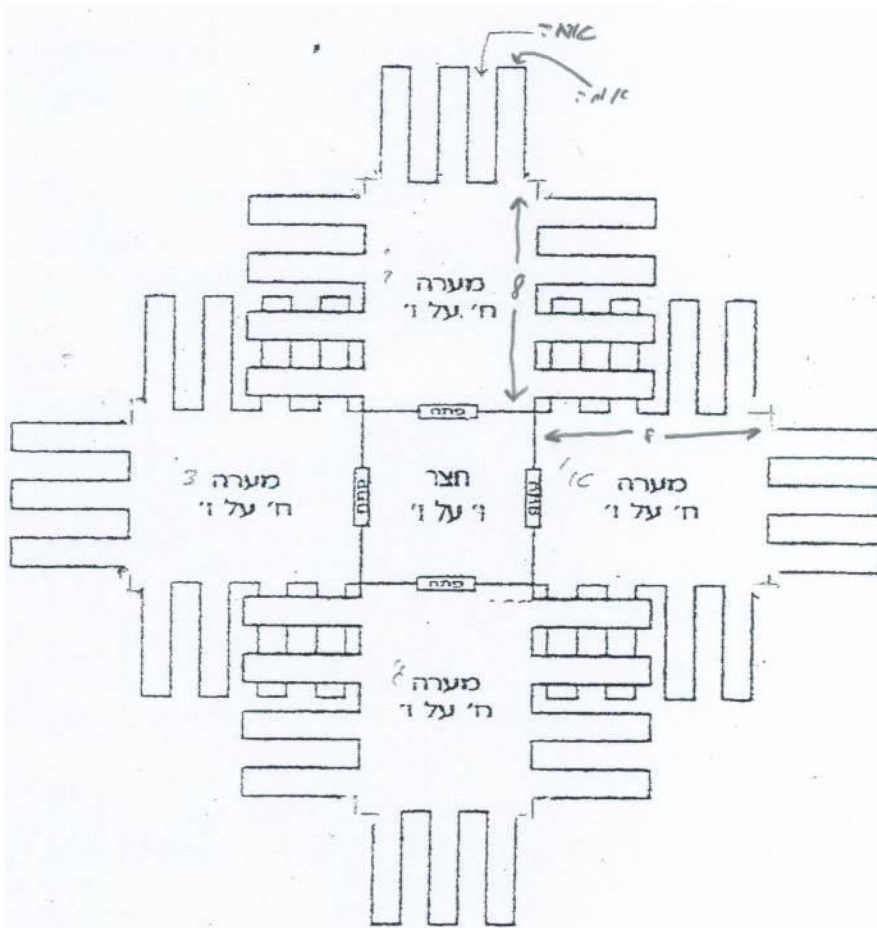
- i) Ask for **לשון אחרון** the same קשיא that רשב"ם asked for **יש מפרשים** – namely why doesn't ר' שמעון permit **העמקה** for all **כוכין מושכבין** so that two levels of **כוכין** can extend from the **כותל**
- b) **תירוצ**
  - i) The **כוכי קרן זוית** and its neighboring **כוכין** are not one above the other and instead run in different directions – that's why the **כוכין** don't destabilize each other as much as **כוכין** that run one on top of the other
  - ii) The **כוכין** in the **ציור** that intersect at right angles need to run **בהעמקה** only for the distances in which they intersect and not for their full length
- c) Note that for **לשון אחרון** there's no need to say that we're חייש for **המת** to explain why **ר' שמעון** doesn't permit two layers of **כוכין מושכבין** one above the other

סוגיא דהני תרי כוכין חלק ה' רשב"ם ד"ה כמה הוי

בד"ה כמה הוי כו' היאך יתכן לצאת דרך אותו אלכסון כו' וז' אוירים בינתיים כו' עכ"ל
ק"ק ומאי קושיא דאימא דאמה בינתיים דקתני שהיה בין כוך לכוך היינו בתחלתן בכותל
המערה אבל אח"כ לא היה אמה ביניהן והיה מקצר והולך האמה של אויר שביניהן באורך
ד' אמות שלהן ובסופן לא היה אויר בין כולן רק ג' אמות וחומש ודו"ק:

1) הקדמה

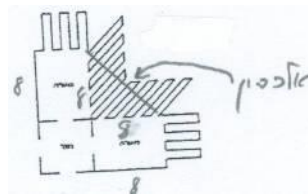
- a) We established in **חלק ג'** that רב אשי says it must be that there can be **העמקה** of **כוכין** at different levels of the **כותל** of the **מערה**
 דאי לא תימא הכי ד' רוחות לר' שמעון היכי עבי' להו הא קא נגע'
- b) **כוכין 2** – **העמקה** – unless there is **העמקה** that **כוכין** that extend upwards from **א'** **מערה** would collide with two **כוכין** that extend to the right from **ב'** **מערה**

2) גמרא

a) רב הונא ברי' דרב יהושע קשיא

- i) Even if there is no העמקה the כוכין on the sides of each מערה won't collide because the כוכין don't extend straight out from each מערה at a 90 degree angle – instead they extend at an angle of 45 degrees as in this ציור leaving enough space for the כוכין not to collide

b) רשב"ם as explained by רב הונא ברי' דר יהושע קשיא

- i) There are eight כוכין that extend into this area and seven separations between the כוכין – each כוכ and each separation takes up one אמה for a total space of 15 אמות – but the space that's available for them is represented by the אלכסון in the ציור that is the אלכסון of a square each of whose sides is 8 אמות long – the length of this אלכסון is only $1\frac{2}{5}$ times 8 אמות or $11\frac{1}{5}$

3) מהרש"א

- a) Maybe the כוכין have an אמה space between them only at the point where the כוכין first emerge from the מערה and the space between the כוכין then narrows to a total of $3-1/5$ אמה – so that the כוכין and the spaces between them add up to the $11-1/5$ אמות that are available

סוגיא דהני תרי כוכין חלק ו' תד"ה הכי נמי בנפלי

בד"ה ה"נ בנפלי אותן ב' כוכין כו' כוך בחצי אמה הריקנית כו' עכ"ל נראה מפירושו לפי' הראשון דעושה כוך א' מחצי אמה שבזויות לנפל אחד וא"כ קשה היכן הוא עושה הכוך במערה שניה ואפשר לומר דעושה אותן זה על גב זה דאפשר דרומו של כוך הנפל לא היה רק חצי אמה ולא מקרי זה במעמיק כיון דב' הכוכין של הנפלים היו בשוים לכל שאר הכוכין ולא עמוקים מהן ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) Return to the חלק ג' of the גמרא that was discussed in 'חלק ג'

אמר רב אשי במעמיק [הני תרי כוכין בקרן זוית] דאי לא תימא הכי ד' רוחות
לר' שמעון היכי עבי' להו במעמיק הכי נמי במעמיק

2) חלק ג' in יש מפרשים of שיטה for the גמרא of המשך

- a) There is no need to say for שמעון ר' that there is העמקה of the two כוכין that extend from the קרן זוית because קרן זוית כוכי are for נפלים and are only $1/2$ אמה wide and fit into the $1/2$ אמה space between the חצר and the מושכב that's next to the כוך קרן זוית

תד"ה המוצא מת

תוס' בד"ה המוציא מת כו' אבל האי פרט כו' שלשם קבורה כו' דיש לו שכונת קברות כו' עכ"ל השתא נמי לא הוי ממש דומיא דפרט להרוג ויושב דאין להן תפוסה מ"מ דומה קצת דקאמר פרט אנוטלו ואת תפוסתו דקתני משא"כ לפר"י דלא קאי פרט לידוע אנוטלו ואת תפוסתו ודו"ק:

1) נזיר in משנה

המוצא מת מושכב כדרכו נוטלו ואת תפוסתו – שנים נוטלן ואת תפוסתן – מצא שלשה אם יש בין זה לזה מד' אמות עד ח' אמות הרי זו שכונת קברות ואסור לפנותם

2) ר"י of שיטה per גמרא

- a) "מושכב" – "מפנה the מותר to be in which case it's" פרט ליושב כדרכו וראשו בין ירכותיו" – "מושכב" מת because the מת is presumed to be עכו"ם
- b) "מצא" – meaning that if the מת is known to be ישראלי then even if the מת is נוטל תפיסתו חיוב there's a חיוב to be יושב
- c) "מת" – "מפנה the מת without his תפיסה" in which case it's מותר to be פרט להרוג

3) תוספות

- a) קשיא
  - i) The פרטים of "מושכב" and "מת" teach cases where there is no חיוב to be נוטל while the פרט of "מצא" teaches a case where there is a חיוב to be נוטל תפיסתו
- b) תירוצ'
  - i) Must be that the פרט of "מצא פרט לידוע" teaches that if a מת is known to have been placed in the space לשם קבורה then the space has a דין of שכונת קברות even though there is only one מת – and it's אסור to be מפנה the מת even with his תפיסה

4) מהרש"א

- a) קשיא
  - i) The פרטים still aren't alike because מושכב and מת deal with where it's מותר while the פרט of מצא פרט לידוע deals with where it's אסור even without תפיסה while the פרט of מצא פרט לידוע deals with where it's אסור even with תפיסתו
- b) תירוצ'
  - i) The פרטים are more similar than for ר"י because each פרט teaches a case where the דין isn't ואת תפיסתו

דף קב.

רשב"ם ד"ה לעולם

[דף קב עמוד א] בפירוש רשב"ם בד"ה לעולם ר"ש כו' תרי תנאי אליבא דר"ש כו' והיינו
ההוא תנא דלעיל אליבא דר"ש עכ"ל דליכא לאוקמי מתני' כר"ש בן יהודה אליבא דר"ש
דהא מתני' לית ליה רואין ור"ש בן יהודה אליבא דר"ש אית ליה רואין ומיהו קצת קשה
מאי פריך לקמן דר"ש דלית ליה רואין אר"ש דהכא דאית ליה רואין והא איכא למימר
דמתני' לקמן כת"ק דברייטא דהכא דלית ליה רואין אליבא דר"ש ויש ליישב ודו"ק:

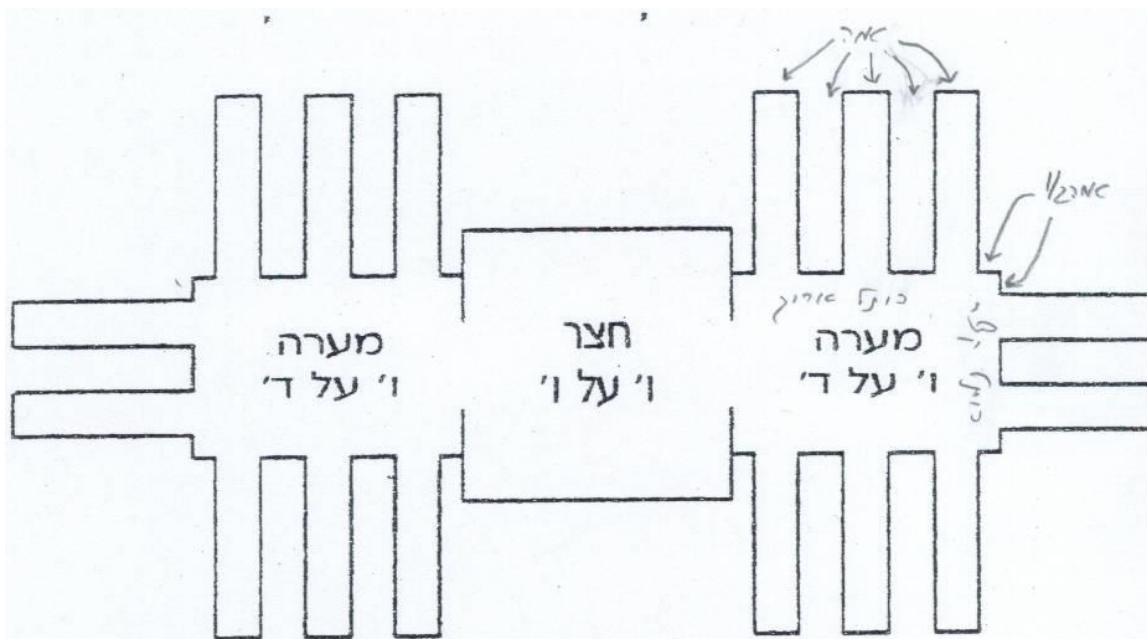
תוספות ד"ה מד' אמות

תוס' בד"ה מד' אמות כו' דאיכא התם למ"ד דלבית הלל בודק אמה מניח שתיים כו' עכ"ל
וכצ"ל וכ"ה בתוספתא דאהלות פי"ז ע"ש:

סוגיא דבדיקה חלק א' תוספות בא"ד ומפרש רבינו תם

בא"ד ומפרש ר"ת דהנך ג' כו' והשלישי ימצא בסוף אמה רביעית חצי כו' עכ"ל ומיירי
דמוצא מרגלותיהם לצד אחד דהשתא ליכא לספוקי רק לבדוק פ"א לרוחב ופ"א לאורך
ולכך הוצרכו לומר דבההוא אחד שמוצא בסוף עשרים דמרגלותיו הפוכין דאל"כ ליכא
למיתלי אלא בהך מערה אבל מפרשב"ם שכתב בההוא שמוצא בסוף עשרים דמי יימר
דמבית הקברות זה כו' נראה דליכא למיקם עלייהו לאיזה צד שוכבים וגם לפירושו שמוצא
אותן ג' בצד אחד בשוה וא"כ צריך לבדוק מכל ד' הצדדים עשרים אמה ודו"ק:

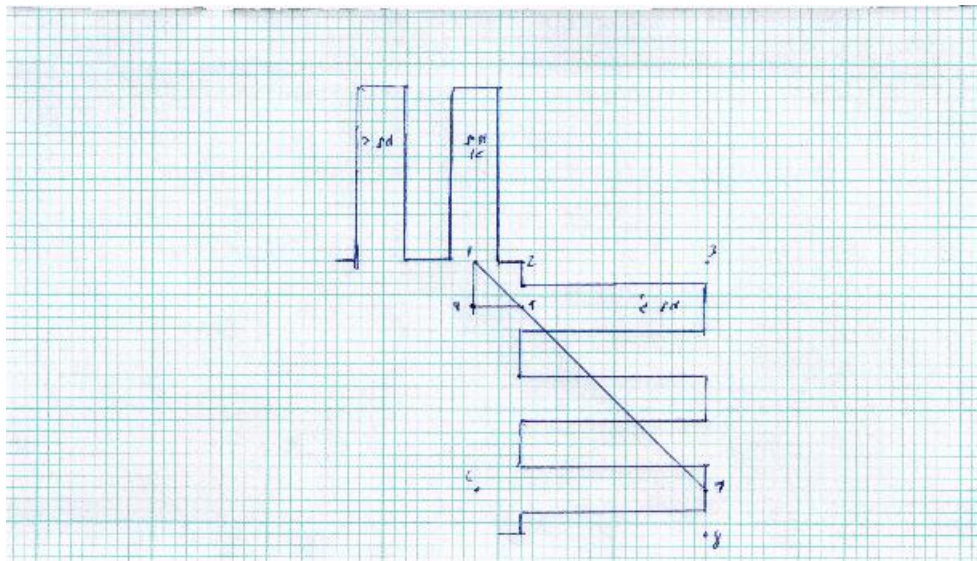
1) רבנן of שיטה for בית הקברות a ציור – הקדמה

2) נזיר in משנה

a) רישא

- i) If a person finds three מתים in a space of between 4 אמות and 8 אמות the space counts as a שכונת קברות
- b) סיפא
- i) Where there is a שכונת קברות there needs to be a בדיקה for מתים in every place within 20 אמות where there could have been כוכין
- ii) if a person was בודק for מתים and another מת is found at the end of the 20-אמה space there needs to be a similar בדיקה beginning with that מת
- 3) מהרש"א as explained by רשב"ם
- a) The three מתים were found in one row
- b) It can't be determined whether the three מתים were part of the כותל ארוך of a מערה or a כותל קצר of a מערה – nor can it be determined in which direction the חצר and its מערות were oriented – nor is it relevant that the מרגלות of the מתים are oriented in the same direction
- c) It follows that – the בדיקה needs to be done to cover each direction in which the חצר and its מערות might have been oriented – for each orientation there needs to be a separate בדיקה that assumes the מתים were found in a כותל ארוך and a separate בדיקה that assumes the מתים were found in a כותל קצר – and the entire procedure needs to be repeated if another מת is found at the end of the 20-אמה space regardless of the orientation of מרגלותיו
- 4) מהרש"א as explained by תוספות in רבינו תם
- a) The מתים weren't found in one row – instead they were found in the form of an L as in the following ציור – the אלכסון in the ציור will be explained in חלק ב'

- b) The orientation of the מערה can be determined from מרגלות of the מתים but there's still a ספק which מתים were in כותל ארוך and which מתים were in כותל קצר – it must also be that the מרגלות of the מת who's found at the end of 20 אמות are "הפוכין" – namely they're oriented differently than the מרגלות of the first three מתים –

because otherwise it's a פשיטות that he belongs to the same מערה as the other three מתים

c) מערה instead of the same בית הקברות מהרש"א if צריך עיון

5) מהרש"א

a) There are two reasons why it must be that רש"ב disagrees with רבינו תם and holds that there is no way to determine from מרגלותם in which direction the מתים were שוכבים

i) First because when the גמרא says that if another מת is found at the end of 20 אמות we're בודק another 20 אמות further away from the first מערה – רש"ב explains that מ"י יימר that this other מת is from this בית הקברות instead of from another בית הקברות

ii) Second because we've established that רש"ב says the בודק needs to test every orientation in each direction

סוגיא דבדיקה חלק ב' תוספות ד"ה כגון שבדק

בד"ה וכגון שבדק כו' פ"ה דאלכסון כו' ולא יתכן שהרי בד' על ו' כו' עכ"ל צ"ל דלפי פי' ר"ת יבא האלכסון על נכון ה' על ה' כי כשבדק הב' כוכין אשר ברוחב הנה הוא כשמוצא כוך השני ברוחב והרי הוא עומד באמצע ההוא כוך שבדק דשם באמצע הוא עיקר הבדיקה ומשם הוא הולך באלכסון לבדוק כוכין של אורך המערה ומוצא כוך ראשון מאורך המערה תחלת של אלכסון של אמה על אמה מגיע באמצע כוך ההוא ואחר כך הולך באותו האלכסון עד כל אורך הכוכין ומסיים האלכסון באמצע סוף כוך הג' ששם עיקר הבדיקה כזה/במקור יש שרשט/ וזה האלכסון הוא ממש אלכסונו של ה' על ה' דהוי נוסף באלכסון ב' אמות דהוי כל האלכסון ז' אמות ואחר כך ממקום שעומד שם דהיינו בחצי הכוך הג' בסופו הולך בשוה עוד י"ג אמות אמה אחת מזו המערה מחצי הכוך עד זוית המערה ושש אמות בחצר ושש אמות מהמערה שכנגדה ובדק בה בהילוכו בשוה כדמסיק דב' אלכסון לא אמרי' והוי בין הכל עשרים אמות כי מתני' ודו"ק:

1) רבינו תם as explained by the גמרא of המשך

a) In the part of the בדיקה that assumes that the מתים were found in קצר – the בודק first needs to בודק the 6 אמות that might have been ארוך – he is then בודק the six אמות where the חצר may have been – and finally he's בודק the length of the מערה that extends 6 אמות in the opposite direction from this possible חצר

b) קשיא

i) The total of this distance is only 18 אמות – not 20 אמות

c) תירוץ

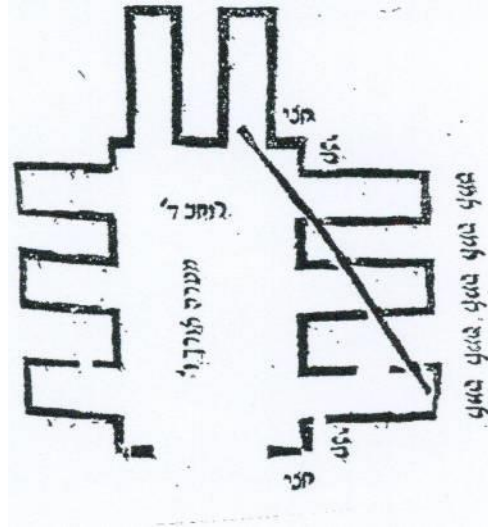
i) Add two אמות because לחומרא the בדיקה in the first מערה is באלכסון

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) The ציור below sets out the אלכסון – each small square represent $\frac{1}{4}$ אמה

דף קב: **תד"ה בנפלי**

[דף קב עמוד ב] בד"ה הב"ע בנפלי כו' לבדוק רק למערת נפלים כו' עכ"ל כצ"ל:

***

הדרך עלך המוכר פירות